

Financijsko izvještavanje multinacionalnih kompanija

Šuntić, Dubravka

Master's thesis / Diplomski rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, Faculty of Economics and Business / Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:148:718484>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-07-04**

Repository / Repozitorij:

[REPEFZG - Digital Repository - Faculty of Economics & Business Zagreb](#)

**Sveučilište u Zagrebu
Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i revizija**

**FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE MULTINACIONALNIH
KOMPANIJA**

Diplomski rad

Dubravka Šuntić

Zagreb, kolovoz 2021.

Sveučilište u Zagrebu

**Ekonomski fakultet
Integrirani preddiplomski i diplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija – smjer Računovodstvo i revizija**

**FINANCIJSKO IZVJEŠTAVANJE MULTINACIONALNIH
KOMPANIJA**

**FINANCIAL REPORTING OF MULTINATIONAL
COMPANIES**

Diplomski rad

Dubravka Šuntić, 0067537146

Mentor: Prof. dr. sc. Ivana Mamić Sačer

Zagreb, kolovoz 2021.

Sažetak

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada su globalni standardi financijskog izvještavanja, proces harmonizacije te njihov utjecaj na financijske izvještaje multinacionalnih kompanija. Pojačan proces globalizacije u 21. stoljeću stvorio je potrebu za razvojem globalnih standarda financijskog izvještavanja kako bi se povećala usporedivost i preciznost financijskih izvještaja. Pri pripremi financijskih izvještaja kompanija koje posluju u više različitih zemalja pretežno se koriste Međunarodni standardi financijskog izvještavanja. Uz njih primjenjuju se još i US GAAP-ovi čija je primjena češća u Americi. S obzirom da postoje brojne razlike između ova dva seta standarda, konstantno se traže novi načini kako ukloniti ili svesti na minimum značajne razlike između standarda. IASB i FASB ulažu napore u povećanje kompatibilnosti računovodstvenih praksi u okviru procesa harmonizacije. Harmonizacija ima brojne pozitivne efekte na globalno financijsko izvještavanje koji imaju utjecaja ne samo na računovođe koji pripremaju financijske izvještaje već i na poduzeća (subjekte izvještavanja) te korisnike samih izvještaja. U ovom radu su pobliže pojašnjeni pojmovi multinacionalnih kompanije i međunarodnog računovodstva. Navedena su i opisana opća načela i značajke globalnih standarda financijskog izvještavanja kao i pojam harmonizacije. Također, identificirane su razlike koje predstavljaju prepreke u procesu harmonizacije kao i pozitivni učinci koje taj proces donosi. Na kraju, analizirani su konkretni financijski izvještaji tri poduzeća koja posluju u istoj industriji, ali su smješteni u različitim dijelovima svijeta.

Ključne riječi: financijsko izvještavanje, multinacionalne kompanije, međunarodno računovodstvo, Međunarodni standardi financijskog izvještavanja, Američka općeprihvaćena računovodstvena načela, harmonizacija

Summary

The subject of this thesis are global standards of financial reporting, harmonization process and their impact on the financial statements of multinational companies. The intensified process of globalization in the 21st century has created the need to develop global financial reporting standards to increase the comparability and accuracy of financial statements. International Financial Reporting Standards are predominantly used in the preparation of financial statements of companies operating in several different countries. Also, American generally accepted accounting principles are used but they are more common in America. Given that there are numerous differences between the two standard standards, new ways are constantly being sought to eliminate or minimize significant differences between the standards. The IASB and FASB are making efforts to increase the compatibility of accounting practices within the harmonization process. Harmonization has several positive effects on global financial reporting that have an impact not only on accountants who prepare financial statements but also on companies (the reporting entity) and the users of the reports themselves. In this paper, the concepts of multinational companies and international accounting are explained in more detail. The general principles, significant global standards of financial reporting as well as the concept of harmonization are stated and described. Also, the differences that represent obstacles in the harmonization process as well as the positive effects that this process brings have been identified. Finally, the specific financial statements of three companies operating in the same industry but located in different parts of the world were analyzed.

Keywords: financial reporting, multinational companies, international accounting, International financial reporting standards, American generally accepted accounting principles, harmonization

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

Izjavljujem i svojim potpisom potvrđujem da je prijava teme diplomskog rada isključivo rezultat mog vlastitog rada koji se temelji na mojim istraživanjima i oslanja se na objavljenu literaturu, a što pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da nijedan dio prijave teme diplomskog rada nije napisan na nedozvoljen način, odnosno da je prepisan iz necitiranog rada te da nijedan dio rada ne krši bilo čija autorska prava. Izjavljujem, također, da nijedan dio prijave teme diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad u bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili obrazovnoj ustanovi.

Student/ica:

U Zagrebu, _____

Dubravka Šentić

(potpis)

Sadržaj

1. UVOD	2
1.1. Predmet i ciljevi rada	2
1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja	2
1.3. Sadržaj i struktura rada	3
2. Opća obilježja i karakteristike multinacionalnih kompanija.....	4
2.1. Pojam i vrste multinacionalnih kompanija	4
2.2. Utjecaj procesa globalizacije na multinacionalne kompanije.....	6
3. Pojam i uloga međunarodnog računovodstva	8
3.1. Pojam, predmet, cilj i značaj međunarodnog računovodstva	8
3.2. Čimbenici međunarodnih razlika.....	9
3.3. Izazovi i problemi s kojima se susreću multinacionalne kompanije	12
4. Globalni standardi financijskog izvještavanja	13
4.1. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	13
4.1.1. Pojam i sadržaj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja	14
4.1.2. Opća načela.....	20
4.2. Američka općeprihvaćena računovodstvena načela	23
4.2.1. Pojam i sadržaj Američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela	23
4.2.2. Opća načela.....	25
4.3. Analiza sličnosti i razlika Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i US GAAP-ova	27
4.4. Harmonizacija i standardizacija računovodstva	36
4.4.1. Značaj i instrumenti harmonizacije računovodstva	37
4.4.2. Norvalški sporazum	39
4.4.3. Utjecaji harmonizacije na financijsko izvještavanje.....	40
5. Financijsko izvještavanje odabranih multinacionalnih kompanija	41
5.1. Obilježja financijskog izvještavanja Adidas.....	41

5.2. Obilježja financijskog izvještavanja Skechers	46
5.3. Obilježja financijskog izvještavanja ASICS.....	48
5.4. Analiza sličnosti i razlika financijskog izvještavanja odabranih multinacionalnih kompanija	51
6. Zaključak.....	57
POPIS LITERATURE	58
POPIS TABLICA.....	62
POPIS SLIKA	63

1. UVOD

1.1. Predmet i ciljevi rada

Predmet istraživanja ovog diplomskog rada su financijski izvještaji multinacionalnih kompanija. Financijski izvještaji predstavljaju temelj donošenju odluka te je vrlo bitno da su izvještaji u skladu sa standardima kako bi se omogućila usporedba informacija prezentiranih u izvještajima. Globalni financijski standardi u vrijeme globalizacije i harmonizacije doživljavaju česte i velike promjene i dopune koje je potrebno pratiti i prilagođavati im se. Zbog važnosti uočavanja ključnih obilježja financijskog izvještavanja multinacionalnih kompanija provest će se analiza slučaja nekoliko odabranih multinacionalnih kompanija sa sjedištima na različitim područjima s ciljem usporedbe u financijskog izvještavanja multinacionalnih kompanija i njihovoj primjeni globalnih financijskih standarda.

1.2. Izvori podataka i metode prikupljanja

Tijekom izrade ovog diplomskog rada za potrebe teorijske podloge korištena je stručna literatura iz područja računovodstva koja podrazumijeva knjige, razne članke i publikacije te zakone i odluke koji se odnose na Međunarodne standarde financijskog izvještavanja (MSFI). Za samu analizu slučaja korišteni su financijski izvještaji multinacionalnih kompanija preuzeti s njihovih internetskih stranica. Korištene metode prilikom pisanja rada su induktivna metoda, metoda analize i sinteze, metoda klasifikacije te metoda kompilacije.

1.3. Sadržaj i struktura rada

Rad sadrži šest poglavlja uključujući uvod i zaključak. U uvodu rada obuhvaćeni su predmet, cilj i struktura rada te metode korištene za prikupljanje podataka. U drugom i trećem poglavlju definirani su pojmovi multinacionalnih kompanija te međunarodnog računovodstva. Četvrto poglavlje posvećeno je prikazu glavnih značajki globalnih standarda financijskog izvještavanja kroz US GAAP-ove i MSFI. Također, istaknute su i se razlike i sličnosti između ova dva standarda te važnost procesa harmonizacije. Na kraju je provedena konkretna analiza slučaja financijskog izvještavanja nekoliko multinacionalnih kompanije koje imaju sjedišta u Europi, SAD-u i Japanu s naglaskom na sličnosti i razlike u izvještavanju multinacionalnih kompanija. Na kraju rada priložen je popis literature i tablica.

2. Opća obilježja i karakteristike multinacionalnih kompanija

2.1. Pojam i vrste multinacionalnih kompanija

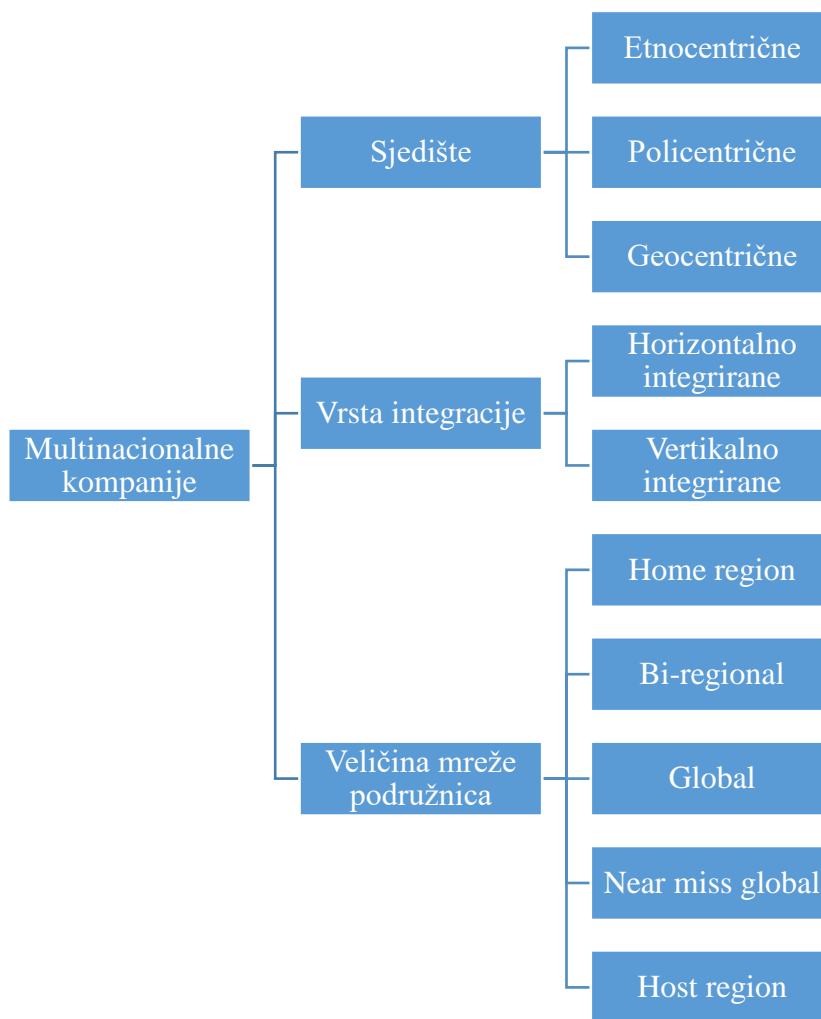
Multinacionalne kompanije počinju se razvijati nakon Industrijske revolucije početkom 19. stoljeća. Sam termin multinacionalne kompanije prvi put se upotrebljava u drugoj polovici 20. stoljeća te su se od tada razvile brojne definicije ovog pojma. Multinacionalnu kompaniju možemo prema Komisiji o transnacionalnim korporacijama definirati kao „grupe ekonomskih jedinki koje, nezavisno o pravnom obliku ili sektoru poslovanja, djeluju u dvije ili više zemalja, i to u sustavu odlučivanja koji omogućava da se uz pomoć jednog ili više centara odlučivanja vodi konkretna politika i zajednička strategija. Te su jedinice povezane vlasničkim vezama ili na neki drugi način, tako da jedna ili više njih mogu imati znatan utjecaj na poslovanje ostalih, osobito kada je riječ o raspodjeli znanja, resursa i odgovornosti.” (Dabić, 2007.).

Čak 70% najvećih multinacionalnih kompanije potječe iz zemalja SAD-a, Japana i Europske unije, a navedene kompanije se najčešće bave naftnom, automobilskom ili energetsom industrijom. S druge strane, zemlje u razvoju imaju tek oko 20% multinacionalnih kompanija smještenih na svom teritoriju što dokazuje neravnomjerni raspored između razvijenih i nerazvijenih zemalja te potrebu za stvaranjem povoljnijih uvjeta za privlačenje stranih investicija u zemljama u razvoju.

Multinacionalne kompanije mogu se klasificirati po nekoliko kriterija, a to su:

1. Prema sjedištu
2. Prema vrsti integracije
3. Prema veličini mreže podružnica u svijetu

Slika 1. Grafički prikaz klasifikacije multinacionalnih kompanija

Izvor: izrada autorice na temelju podataka preuzetih iz : Grgić, M. & Bilas, V. (2008) Međunarodna ekonomija. Zagreb, Lares plus; Cashel-Cordo, P. (2007) Multinational Corporations & Foreign Direct Investment; Lovrinović, I. (2015.) Globalne financije, Zagreb: Accent.

S obzirom na sjedište multinacionalne kompanije se dijele na etnocentrične. Policentrične i geocentrične. Etnocentrične kompanije imaju sjedište u jednoj zemlji, te podružnice u drugim zemljama koje nemaju nikakvu samostalnost. Policentrične kompanije također imaju sjedište u jednoj zemlji, ali podružnice imaju izvjesnu samostalnost. Geocentrične kompanije se sastoje od međusobno povezanih više samostalnih kompanije koje posluju diljem svijeta.

Prema integraciji multinacionalne kompanije se dijele na horizontalno i vertikalno integrirane. Kod vertikalno integriranih multinacionalnih kompanije podružnice matici pružaju resurse s kojima matica proizvodi završni proizvod dok kod horizontalno

integriranih kompanija podružnica proizvodi slično dobro kao i matica (Cashel-Cordo, 2007).

Ovisno o veličini mreže podružnica multinacionalne kompanije možemo podijeliti i na multinacionalne kompanije matične regije (home region), dvoregionalne kompanije (bi-regional), globalne multinacionalne kompanije (global), ravnomjerne globalne multinacionalne kompanije (near miss global) i multinacionalna kompanija regije domaćina (host region). Glavna razlika između navedenih vrsta kompanija je u području u kojem ostvaruju najveći dio prihoda. Home region multinacionalne kompanije ostvaruju većinski dio prihoda na domaćem tržištu dok bi-regional kompanije ostvaruju manje od 50% prihoda u regiji u kojoj se nalazi matica, a više od 20% u nekoj drugoj regiji. Prema podacima iznesenih u knjizi Globalne financije autora Ivana Lovrinovića (2015) global multinacionalne kompanije prisutne su na svim kontinentima te u svakoj regiji ostvaruju više od 20%, a manje od 50% ukupnog prihoda. Near miss global kompanije imaju ravnomjerni udio u ukupnom prihodu. Host region kompanije ostvaruju više od 50% prihoda u regiji koja nije njihova matična.

2.2. Utjecaj procesa globalizacije na multinacionalne kompanije

Proces globalizacije je suvremeni proces povećanja međunarodne razmjene na tržištima dobara, usluga i informacije koji uvelike utječe na sadašnjicu. Budući da su multinacionalne korporacije nositelji ekonomije, globalizacija znatno utječe na njih mijenjanjem njihovog koncepta poslovanja te zapravo globalizacija u nekoj mjeri može definirati poslovanje multinacionalnih kompanija. Također, ovaj proces je znatno utječe i na povećanje međuovisnosti nacionalnih gospodarstava diljem svijeta. “Globalizacija je proces kojim se smanjuju ili potpuno ukidaju prepreke u međunarodnoj ekonomskoj razmjeni i povećava ekonomska integracija među zemljama. Globalizacija u osnovi mijenja svjetsku ekonomiju djelujući na međunarodno tržište i proizvodne procese” (Lazibat, T. i Kolaković, M., 2004.)

Zahvaljujući procesu globalizacije te sve manjim preprekama u međunarodnoj razmjeni, multinacionalne kompanije iskorištavaju jeftinu radnu snagu iz zemalja u razvoju te znatno utječu na vlade država u kojima posluju. Njihov utjecaj je izrazito snažan zbog količine kapitala kojeg posjeduju, visoke profitabilnosti te visokog udjela u BDP-ima država. Multinacionalne kompanije zahvaljujući globalizaciji dobivaju pristupe novim

tržištima uslijed sve većih ukidanja prepreka međunarodnoj razmjeni. Također, sve veće su mogućnosti sklapanja partnerstava kojima se smanjuju troškovi i maksimizira kvaliteta. Ukoliko porezni sustavi pojedinih zemalja nemaju povoljne uvjete za razvoj njihove djelatnosti, kompanije mogu iskoristiti prednosti poreznih oaza te svoje pogone preseliti u druge zemlje s nižim stopama porezna i gdje su porezni sustavi jednostavniji. Outsourcing omogućava tvrtkama da pristupe jeftinoj radnoj snazi iz zemalja u razvoju. Proces globalizacije podrazumijeva sve veću interakciju među državama, umrežavanje financijskih tržišta, komunikacijski i informacijski razvoj te razvoj globalne kulture, a navedeni faktori potiču još jači razvoj multinacionalnih kompanije.

Financijski izvještaji multinacionalnih kompanija su poveznica između procesa globalizacije i računovodstvene profesije. Naime, financijski izvještaji se koriste ne samo u ekonomske već i u političke i društvene svrhe. S obzirom da multinacionalne kompanije imaju ogroman značaj na međunarodnoj razini, raste i značaj računovodstvenih propisa koji direktno utječu na njih. U posljednjih dvadesetak godina, globalizacija računovodstva postala je do te mjere važna da nacionalni pogledi na računovodstvo i financijsko izvještavanje postaju sve manje zastupljeni i važni (Dečman, N., et al., 2013.).

Globalizacija u najvećoj mjeri utječe na financijska tržišta i računovodstvene propise kroz međunarodnu trgovinu i direktna strana ulaganja. Zbog potrebe za stranim direktnim ulaganjima te sve većeg rasta međunarodne trgovine poduzeća su primorana pripremati financijske izvještaje na više jezika ili barem na engleskom te prilagoditi svoje izvještaje kako bi bili što usporediviji. Upravo zbog toga se računovodstveni propisi pod utjecajem globalizacije znatno mijenjaju.

3. Pojam i uloga međunarodnog računovodstva

3.1. Pojam, predmet, cilj i značaj međunarodnog računovodstva

Međunarodno računovodstvo je grana ekonomije koja se bavi evidentiranjem poslovnih događaja i pružanjem informacija o multinacionalnim kompanijama i njihovim transakcijama kako bi olakšala donošenje odluka korisnicima informacija. Dakle, predmet izvještavanja međunarodnog računovodstva su transakcije poduzeća koje posluje izvan granica jedne države ili ima korisnike informacija locirane u drugim državama. Informacije koje su rezultat računovodstvenog izvještavanja važne su brojnim dionicima kao što su management, investitori, dobavljači, kupci itd.

Primjena različitih računovodstvenih standarda, načela ili metoda može značajno utjecati na pozicije financijskih izvještaja te se iznosi mogu značajno razlikovati. Stoga, razumijevanje i proučavanje financijskih standarda, načela i postupaka predstavlja temelj pravilnoj pripremi, konsolidaciji, reviziji i interpretaciji financijskih izvještaja multinacionalnih kompanija. Također, različitost poreznih politika, primjena različitih valuta, informacijski sustavi koji podržavaju matice i podružnice, opseg i vrsta računovodstvenih informacija dodatno otežavaju osiguranje transparentnosti i komparabilnosti financijskih izvještaja multinacionalnih kompanija. Posljedično tome, može doći do rasta nepovjerenja korisnika informacija u finalni proizvod računovodstvenog procesa odnosno financijski izvještaj. Sukladno navedenom, financijski izvještaji kompanija koje posluju na više različitih područja podliježu konsolidaciji te primjeni međunarodnih standarda s ciljem postizanja što veće razine koherentnosti.

3.2. Čimbenici međunarodnih razlika

Računovodstveni i financijski sustavi zemalja pod utjecajem su brojnih čimbenika te je nemoguće pronaći primjer identičnih računovodstvenih praksa u svijetu. S obzirom da su računovodstveni sustavi pod utjecajem različitih čimbenika, čak i uz uvjet primjene istih standarda i načela, financijski izvještaji se mogu znatno razlikovati od zemlje do zemlje. Specifičnosti pravnog sustava i poreznog sustava, izvori financiranja poduzeća, profesija, stupanj ekonomskog razvoja i socijalna nejednakost te kulturološke razlike samo su neki od glavnih čimbenika. (C. Nobes, R. Parker, 2008.)

Pravni sustav zemlje je čimbenik koji je potpuno pod utjecajem državnog vrha svake države te je nemoguće pravne sustave različitih zemalja uskladiti i standardizirati. Zakonodavstvo ima veliki utjecaj na računovodstvene sustave jer se različitim propisima klasificiraju poduzeća, određuje se sadržaj i načela te obveze izvještavanja. Zakonodavstvo određuje na koji način poduzeća međusobno posluju. Međutim, problem nastaje u pogledu razlika u potpunosti i preciznosti zakonskih propisa različitih zemalja. Ukoliko zakonskim propisima nisu detaljno propisana pravila i obveze vezane uz izvještavanje, ostavlja se prostor računovođama da sami uspostave računovodstvenu praksu i donesu prosudbu o nužnosti pojedinih informacija za izvještaje. Također, često su zakonom strože propisane obveze za kotirajuća poduzeća te poduzeća u državnom vlasništvu. Prema Dečman, N., et al., (2013.) zemlje mogu koristiti jednu od dvije osnovne pravne orijentacije, a to su: građansko pravo i običajno pravo. Građanska pravna orijentacija podrazumijeva zakone koji predstavljaju skup zahtjeva i procedura te u takvim orijentacijama najčešće postoji dio prava koji određuje zahtjeve za poslovanja subjekata. Najčešće se radi o trgovačkom pravu. Trgovačko pravo određuje koji financijski izvještaji i u kojoj formi moraju biti sastavljeni dok su ostala računovodstvena pitanja određena dodatnim propisima i standardima. S druge strane običajno pravo razvija se na konkretnim praktičnim slučajevima bez namjere da se zakonima pokriju svi postojeći i potencijalni pravni slučajevi. Ovakav sustav omogućava veću fleksibilnost i inovativnost te rezultira standardima koji su detaljnije razrađeni poput US GAAP-ova.

Financijski izvještaji, osim što daju transparentni uvid u poslovanje poduzeća, imaju i poreznu svrhu. Sadržaj financijskih izvještaja uvelike ovisi i o zahtjevima poreznih

propisa i sustava. Financijsko i porezno računovodstvo mogu biti dva odvojena sustava ili se financijsko računovodstvo može oslanjati na porezno računovodstvo. Ovisno o tome porezne vlasti mogu zahtijevati dodatne informacije koje je potrebno iskazati u izvještajima.

Udio vlasništva i izvori financiranja poduzeća također se razlikuju između različitih zemalja i poduzeća. U Francuskoj i Italiji kapital banaka u poduzećima je značajan, dok u SAD-u i Ujedinjenom kraljevstvu veliki broj tvrtki se oslanja na kapital privatnih dioničara (F.D.S. Choi, G. K. Meek, 2008.). U zemljama u kojima su banke dominantan izvor financiranja, detaljna i iscrpna objava informacija ne smatra se potrebnom s obzirom da banke imaju pristup većini potrebnih podataka. Iz tog razloga u zemljama gdje prevladava zaduživanje kod banaka koriste se konzervativnije metode za koje je karakteristično da precjenjuju obveze i podcjenjuju imovinu, a u zemljama gdje je vlada glavni izvor financiranja računovodstvene prakse se prilagođavaju potrebama državnog planiranja (Hill, C.,1999). S druge strane, u poduzećima prevladava privatni kapital, financijski izvještaji trebaju ulagačima pružiti informacije na temelju kojih će procijeniti rizike i vrijednost poduzeća.

U pogledu profesije dolazi do značajnih razlika u stupnju obrazovanja računovođa u razvijenim i nerazvijenim zemljama. U nekim zemljama razvijena je posebna profesija poreznih stručnjaka što omogućava veću specijalizaciju u području poreznih pitanja dok se u drugim zemljama računovođe bave i poreznim pitanjima za koja nisu uže specijalizirani. Uz profesiju, kultura i religija mogu imati veliki utjecaj na računovodstvene propise. Kulturološke karakteristike naroda uvelike utječu na njihov odnos prema pravilima i zakonima i poštivanju istih. Nadalje, pojedine religije definiraju u nekoj mjeri ponašanje vjernika prema financijskih i računovodstvenim standardima. Npr, Kuran pruža smjernice vezane uz naplaćivanje kamata.

Najčešći računovodstveni problemi s kojima se zemlje susreću ovise o najčešćim vrstama poslovnih transakcija pojedinih zemalja, a one ovise o razini ekonomskog razvoja. „Tako, primjerice, razvoj računovodstvenih pravila koja se odnose na evidentiranje derivativa i sličnih financijskih instrumenata nemaju smisla u zemljama s nerazvijenim tržištem kapitala. S druge strane, mnoge industrijske zemlje danas mijenjaju svoju orijentaciju na uslužni sektor te u tom smislu vrednovanje dugotrajne materijalne imovine i obračun

amortizacije postaju manje važna računovodstvena pitanja. Zbog toga, vrednovanje nematerijalne imovine i ljudskih potencijala postaju novi računovodstveni izazovi današnjice.“ (Sever, I., 2012.)

Na temelju prethodno navedenih uzroka nastaju računovodstvene razlike koje se mogu podijeliti u nekoliko kategorija, a to su:

1. Razlike u financijskim izvještajima

Pravni propisi svake zemlje uglavnom propisuju koje financijske izvještaje su poduzeća dužna objavljivati. S obzirom da su pravne regulative isključivo pod kontrolom svake države, često se obveze objave financijskih izvještaja mogu razlikovati od zemlje do zemlje.

2. Razlike u obliku i sadržaju financijskih izvještaja

U pojedinim dijelovima svijeta računovodstvena praksa je postavila ustaljene načine sastavljanja i prezentiranja financijskih izvještaja. Bilanca se može sastavljati po kriteriju padajuće likvidnosti i padajuće ročnosti što je najčešće slučaj u zemljama poput Amerike, Japana, Kanade i Meksika. S druge strane, imamo načelo rastuće likvidnosti koje se najčešće primjenjuje u Velikoj Britaniji i zemljama Europske unije. Isto tako, račun dobiti i gubitka se može sastaviti pomoću metode ukupnom troška ili funkcionalne metode. Metode sastavljanja variraju od zemlje do zemlje.

3. Razlike u opsegu podataka objavljenih u financijskim izvještajima

Na ove razlike također najveći utjecaj ima pravni sustav zemlje. Svako poduzeće može objaviti i dodatne informacije uz svoja izvješća. Najveće zahtjeve u opsegu podataka koji trebaju biti objavljeni imaju US GAAP-ovi.

4. Terminologija

Iako se financijski izvještaji objavljuju na engleskom jeziku kako bi bili pristupačniji korisnicima diljem svijeta, često nastaju razlike ovisno o tome da li je korišten britanski ili američki engleski. Također, pojedine zemlje mogu imati specifične računovodstvene termine i oblike koji nemaju praktični naziv u engleskom jeziku jer nisu primijenjeni na međunarodnoj razini.

5. Razlike u priznavanju i mjerenju pozicija financijskih izvještaja

Ovaj skup razlika zapravo predstavlja i najvažnije razlike koje mogu nastati kod financijskih izvještaja zbog kompleksnosti i utjecaja na pojedine pozicija financijskih izvještaja. Pa tako naprimjer, u financijskim izvještajima se mogu prikazati različite vrijednosti ovisno o tome da li su za vrednovanje nekretnina, postrojenja i opreme

primijenjene metode povijesnog troška, revalorizacijske vrijednosti ili fer vrijednosti. US GAAP-ovi propisuju vrednovanje po metodi povijesnog troška, dok MSFI daje izbor između metode povijesnog troška i revalorizacijske vrijednosti.

3.3. Izazovi i problemi s kojima se susreću multinacionalne kompanije

Suvremeno, promjenjivo okruženje u uvjetima globalizacije predstavlja značajnu prepreku multinacionalnim kompanijama u njihovim nastojanjima da razviju svoje poslovanje. U današnje vrijeme kada je proces globalizacije aktualniji nego ikada, jako je važno za svaku rastuću organizaciju da se suoči s inozemnim tržištima i poveća njegove izvozne i uvozne sposobnosti (UK Essays, 2015).

S obzirom da multinacionalne kompanije posluju na više različitih tržišta od značajne je važnosti da se prije ulaska na novo tržište provede istraživanje i analiza tržišta te utvrde potencijalni izazovi s kojim će se poduzeće suočiti. U prethodnom poglavlju predstavljen je niz čimbenika koji utječu na međunarodne razlike. Ti čimbenici također predstavljaju i izazove koji se stavljaju pred multinacionalne kompanije. Fleksibilnost i prilagodljivost glavne su značajke koje će multinacionalnoj kompaniji olakšati prilagodbu lokalnim tržištima i kulturama u stranim zemljama te savladati poslovne rizike.

Poslovni rizici s kojima se susreću multinacionalne kompanije mogu se podijeliti u tri skupine, a to su: financijski rizik, valutni rizik te rizik zemlje. Financijski rizik predstavlja vjerojatnost nastanka nepredviđenih događaja koji bi imali štetan utjecaj na poslovanje poduzeća te prouzročili poteškoće u naplati. Valutni rizik podrazumijeva stupanj u kojem promjene deviznog tečaja mogu utjecati na kompaniju (Vidučić, Lj., 2008.). Ovaj rizik često dovodi do razlika u cijenama proizvoda u različitim zemljama, a o njemu može i značajno ovisiti dobit poduzeća. Rizik zemlje podrazumijeva adekvatnost neke zemlje za inozemna ulaganja te kolika je vjerojatnost ostvarenja gubitka u toj zemlji. Na ovaj rizik veliki utjecaj imaju političke promjene i ostalo vanjski faktori kao infrastruktura, prirodne katastrofe, ratovi i slično.

4. Globalni standardi financijskog izvještavanja

4.1. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja

Procesom globalizacije raste potreba za usporedbom financijskih izvještaja na globalnoj razini. Ulagачi traže diverzifikaciju i mogućnosti ulaganja u cijelom svijetu, dok tvrtke prikupljaju kapital, vrše transakcije ili imaju međunarodne operacije i podružnice u više zemalja. U prošlosti poduzeća koja posluju u inozemstvu nailazila su na poteškoće prilikom provođenja prekograničnih transakcija jer su se susretali s ograničenjima koja su postavljena u okviru nacionalnih računovodstvenih standarda koji su se značajno razlikovali od zemlje do zemlje. Ovakva složena praksa je otežavala usporedivost financijskih izvještaja, narušavala njihovu transparentnost te povećavala troškove i poslovne rizike.

U drugoj polovici 20. stoljeća započinje standardizacija računovodstvenih načela paralelnim razvojem Međunarodnih računovodstvenih standarda i Američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela. Razvoj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja započeo je 1973. godine osnivanjem Komiteta za međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards – IASC). Dvije godine nakon osnivanja, komitet je izdao Međunarodne računovodstvene standarde (MRS). Prvi Međunarodni računovodstveni standardi su bili MRS 1- Objavljivanje računovodstvenih politika i MRS 2- Procjena vrijednosti i prezentiranje zaliha u kontekstu sustava povijesnog troška. IASC mijenja naziv u Odbor za Međunarodne računovodstvene standarde (International Accounting Standards Board). Godinu poslije, dolazi do sklapanja Norwalškog sporazuma s američkim Odborom za standarde financijskog izvještavanja (FASB - Federal Accounting Standard Board). Tijekom godina, pod utjecajem raznih vanjskih utjecaja i promjena u poslovnom okruženju, standardi se kontinuirano izmjenjuju, prilagođavaju i ukidaju standardi kako bi se pratili trendovi na globalnom financijskom tržištu i zadovoljili potrebe interesnih skupina.

Primjena MSFI-ja riješila je izazove koje je pred ulagače i multinacionalne kompanije postavila globalizacije. Povećala se transparentnost, kvaliteta i usporedivost financijskih informacija te ojačala odgovornost managementa poduzeća. Samim time smanjio se i jaz između pružatelja kapitala i kompanija te izgradili temelji za donošenje utemeljenih

ekonomskih odluka. Standardi MSFI - ja doprinose ekonomskoj učinkovitosti pomažući ulagačima da identificiraju prilike i rizike u cijelom svijetu, poboljšavajući tako raspodjelu kapitala. Za tvrtke, korištenje jedinstvenog, pouzdanog računovodstvenog jezika snižava troškove kapitala i smanjuje međunarodne troškove izvještavanja (IFRS, 2021).

4.1.1. Pojam i sadržaj Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (International Financial Reporting Standards – IFRS) predstavljaju set pravila i načela koja se primjenjuju kako bi se osigurala transparentnost, konzistentnost i usporedivost financijskih izvještaja diljem svijeta. MSFI koriste prvenstveno kotirajuća javna poduzeća i financijske institucije. Standardima su najčešće propisane stavke imovine, obveza, prihoda, troškova i rashoda. Oni sugeriraju metode primjenom kojih se utvrđuju vrijednosti stavki, kako prezentirati informacije u financijskim izvještajima te način objave. Subjekti koji primjenjuju MSFI pri izradi i objavi financijskih izvještaja dužni su u bilješkama staviti napomenu o sukladnosti izvještaja s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (MSFI) obuhvaćaju (NN 136/2009):

- (a) Međunarodne standarde financijskog izvještavanja
- (b) Međunarodne računovodstvene standarde i
- (c) Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i bivšeg Stalnog odbora za tumačenje.

Tablica 1: Pregled Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja

Međunarodni računovodstveni standardi		Međunarodni standardi financijskog izvještavanja	
MRS 1	Prezentiranje financijskih izvještaja (revidiran 2007.)	MSFI 1	Prva primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
MRS 2	Zalihe	MSFI 2	Plaćanje temeljeno na dionicama
MRS 7	Izvještaj o novčanim tokovima	MSFI 3	Poslovna spajanja
MRS 8	Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške	MSFI 4	Ugovori o osiguranju
MRS 10	Događaji nakon izvještajnog razdoblja	MSFI 5	Dugotrajna imovina namijenjena prodaji i prestanak poslovanja
MRS 11	Ugovor o izgradnji	MSFI 6	Istraživanje i procjena mineralnih resursa
MRS 12	Porez na dobit	MSFI 7	Financijskih instrumenti: objavljivanje
MRS 16	Nekretnine, postrojenja i oprema	MSFI 8	Poslovni segmenti
MRS 17	Najmovi	MSFI 9	Financijski instrumenti
MRS 18	Prihodi	MSFI 10	Konsolidirani financijski izvještaji
MRS 19	Primanja zaposlenika	MSFI 11	Zajednički poslovi
MRS 20	Računovodstvo državnih potpora i objavljivanje državne pomoći	MSFI 12	Objavljivanje udjela u drugim subjektima
MRS 21	Učinci promjena tečaja stranih valuta	MSFI 13	Mjerenje fer vrijednosti
MRS 23	Troškovi posudbe (revidiran 2007.)	MSFI 15	Prihodi na temelju ugovora s kupcima
MRS 24	Objavljivanje povezanih osoba	MSFI 16	Najmovi
MRS 26	Računovodstvo i izvješćivanje o mirovinskim planovima		
MRS 27	Nekonsolidirani financijski izvještaji		
MRS 28	Udjeli u pridruženim		

	subjektima i zajedničkim pothvatima
MRS 29	Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima
MRS 32	Financijski instrumenti: prezentiranje
MRS 33	Zarada po dionici
MRS 34	Financijsko izvještavanje za razdoblja tijekom godine
MRS 36	Umanjenje imovine
MRS 37	Rezerviranja, nepredviđene obveze i nepredviđena imovina
MRS 38	Nematerijalna imovina
MRS 39	Financijski instrumenti: priznavanje i mjerenje
MRS 40	Ulaganja u nekretnine
MRS 41	Poljoprivreda

Izvor: izrada autorice prema Uredbi komisije (EZ) 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća, studeni 2008.

Tablica 2: Pregled Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i bivšeg Stalnog odbora za tumačenje (SIC)

Tumačenja IFRIC-a		Tumačenja SIC-a	
IFRIC 1	Promjene u troškovima demontaže, uklanjanja, obnavljanja i sličnih obveza	SIC 7	Uvođenje eura
IFRIC 2	Udjeli članova u zadružnim subjektima i slični instrumenti	SIC 10	Državna pomoć - bez određene povezanosti s poslovnim aktivnostima
IFRIC 4	Utvrđivanje sadrži li sporazum najam	SIC 15	Poslovni najmovi - poticaji
IFRIC 5	Udjeli u fondovima za sastavljanje izvan pogona, uklanjanje, obnavljanje i sanaciju okoliša	SIC 25	Porez na dobit - promjene u poreznom tretmanu subjekta ili njegovih dioničara
IFRIC 6	Obveze koje proizlaze iz sudjelovanja na specifičnim tržištima otpad električne i elektroničke opreme	SIC 27	Procjena sadržaja transakcija uključujući pravni oblik najma
IFRIC 7	Primjena prepravljavanja prema MRS 29 - Financijsko izvještavanje u hiperinflacijskim gospodarstvima	SIC 29	Sporazumi o koncesiji usluga: objavljivanje
IFRIC 10	Financijsko izvještavanje za razdoblje tijekom godine i umanjenje imovine	SIC 31	Prihod - nenovčane transakcije koje uključuju uslugu oglašavanja
IFRIC 12	IFRIC Tumačenje 12 Sporazumi o koncesiji za usluge	SIC 32	Nematerijalna imovina - troškovi web stranica
IFRIC 13	IFRIC Tumačenje 13 Programi nagrađivanja lojalnosti kupaca		
IFRIC 14	IFRIC Tumačenje 14 MRS19 - Ograničenja povezana s imovinom planova definiranih primanja, zahtjevi za minimalno financiranje i njihova interakcija		
IFRIC 15	15. tumačenje IFRIC - Ugovori o izgradnji nekretnina		
IFRIC 16	IFRIC Tumačenje 16 - Zaštita neto ulaganja u inozemno poslovanje		
IFRIC 17	IFRIC tumačenje 17 - Raspodjela nenovčane imovine vlasnicima		

IFRIC 18	IFRIC Tumačenje 18 - Prijenos imovine s kupaca
IFRIC 19	Tumačenje 19 MOTFI-ja Zatvaranje financijskih obveza glavničkim instrumentima
IFRIC 20	IFRIC tumačenje 20 - Troškovi uklanjanja otkrivke u proizvodnoj fazi površinskog kopa
IFRIC 21	IFRIC Tumačenje 21 Pristojbe
IFRIC 22	MOTFI-jevo tumačenje 22 Transakcije u stranoj valuti i predujam
IFRIC 23	MOTFI-jevo tumačenje 22 Nesigurnosti u pogledu tretmana poreza na dobit

Izvor: izrada autorice prema Uredbi komisije (EZ) 1126/2008 o usvajanju određenih međunarodnih računovodstvenih standarda u skladu s Uredbom (EZ) br. 1606/2002 Europskog parlamenta i Vijeća, studeni 2008.

Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja propisano je da potpuni set financijskih izvještaja čine (NN br. 136/2009):

1. izvještaj o financijskom položaju na kraju razdoblja (bilanca)
2. izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti razdoblja
3. izvještaj o promjenama kapitala tijekom razdoblja
4. izvještaj o novčanim tokovima tijekom razdoblja
5. bilješke, koje obuhvaćaju sažetak važnih računovodstvenih politika i druga objašnjenja
6. izvještaj o financijskom položaju na početku najranijeg usporednog razdoblja ako subjekt neku računovodstvenu politiku primjenjuje retroaktivno ili ako retroaktivno prepravlja stavke u svojim financijskim izvještajima ili ako stavke u financijskim izvještajima reklasificira.

Prema Zakonu o računovodstvu obveznici sastavljanje i prezentiranja financijskih izvještaja primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja su veliki poduzetnici i subjekti od javnog interesa. Velikim poduzetnicima se prema spomenutom Zakonu smatraju poduzetnici koji prelaze barem dva od tri kriterija za klasifikaciju kao veliki poduzetnici. Tri navedena kriterija su da imaju ukupnu aktivu veću od 150 milijuna kuna, prihod veći od 300 milijuna kuna te više od 250 radnika u poslovnoj godini. Ovi pokazatelji se promatraju na temelju podataka na zadnji dan poslovne godine koja prethodi izvještajnoj godini. Uz navedeno, velikim poduzetnicima se smatraju subjekti od javnog interesa koji su osnovani propisima Republike Hrvatske te kotiraju na uređenim tržištima bilo koje države članice. Takvi subjekti su banke, štedne banke, stambene štedionice, institucije za elektronički novac, društva za osiguranje i reosiguranje, leasing društva, razne vrste investicijskih i mirovinskih fondova, društva za dokup imovine, faktoring društva, investicijska društva, burze, središnja klirinška depozitarna društva i slično. Ovisna društva koja su obveznici primjene HSFI-ja dok njihova matična društva su obveznici primjene MSFI-ja mogu odlučiti žele li svoje financijske izvještaje sastavljati primjenom Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja. Mala i srednja poduzeća nisu obvezna primjenjivati Međunarodne računovodstvene standarde, no ukoliko to žele mogu ih primjenjivati. U suprotnom obvezni su primjenjivati Hrvatske standarde financijskog izvještavanja.

4.1.2. Opća načela

Međunarodni standardi financijskog izvještavanja temelje se na svojim općim načelima u nastojanjima osiguranja transparentnosti, odgovornosti i učinkovitosti te ih karakteriziraju tri glavna obilježja. Glavna obilježja standarda su (IFRS, 2021) :

1. Transparentnost

Ovo načelo podrazumijeva da se primjenom međunarodnih računovodstvenih standarda povećava međusobna usporedivost i kvaliteta financijskih informacija potrebnih za donošenje kvalitetnih poslovnih odluka.

2. Odgovornost

Za informacije prezentiranje u izvještajima odgovoran je management kompanije koji je financijske izvještaje pregledao i potpisao. Primjena standarda povećava povjerenje investitora u subjekte izvještavanja povećanjem odgovornosti za prezentirane podatke. Tijela nadležna za regulaciju mogu lakše utvrditi eventualne nepravilnosti ukoliko znaju kojih standarda su se pridržavale organizacije.

3. Učinkovitost

Primjenom standarda osigurava se ekonomska učinkovitost poduzeća. Investitori troše manje vremena kako bi došli do pouzdanih informacija i kako bi lakše donijeli odluku gdje mogu alocirati svoje resurse. S druge strane, poduzeća imaju manje troškove s obzirom da su financijski izvještaji u početku već prilagođeni zahtjevima investitora.

Međunarodni računovodstveni standardi temelje se na sljedećim načelima (Sever, I., 2012):

1. Načelo nastanka događaja

Svaki poslovni događaj se evidentira tek kada nastane te kada se mogu potkrijepiti valjanim računovodstvenim ispravama. Nije nužno da se priznavanje provodi kada se primi ili isplati novac već se događaj priznaje kada nastane sama obveza ili potraživanje.

2. Načelo neograničenog vremena poslovanja

Financijski izvještaji se pripremaju i objavljuju uz pretpostavku da će se poslovanje nastaviti u budućnosti.

„Osim načela sastavljanja financijskih izvještaja Okvir MSFI navodi i kvalitativna obilježja koja financijski izvještaji moraju imati, a to su (NN br. 140/2006):

1. Razumljivost

Pružena informacija u financijskim izvještajima mora biti razumljiva njihovim korisnicima, uz pretpostavku da korisnici posjeduju dovoljno znanja o poslovnim i ekonomskim aktivnostima te o računovodstvu, pri čemu moraju imati volju proučavati informacije s razboritom pažnjom

2. Važnost

Informacija prezentirana u financijskim izvještajima je važna ukoliko utječe na ekonomske odluke korisnika,

3. Značajnost

Informacija je značajna ako njezino izostavljanje ili krivo prikazivanje može utjecati na ekonomske odluke korisnika donijete na temelju financijskih izvještaja

4. Pouzdanost

Informacija je pouzdana kada u njoj nema značajnijih pogrešaka,

5. Vjerno predočavanje

Transakcija mora vjerno predočavati transakcije i druge događaje,

6. Prevaga biti nad formom

Transakcije je potrebno prezentirati u skladu sa suštinom i ekonomskom stvarnošću, a ne samo u zakonskom obliku,

7. Neutralnost

Financijski izvještaji nisu neutralni ako se selekcijom informacija utječe na donošenje odluka sa svrhom postizanja unaprijed određenog cilja

8. Opreznost

Podrazumijeva uključivanje stupnja različitosti u prosuđivanjima u uvjetima neizvjesnosti, tako da imovina i prihodi nisu precijenjeni, a obveze i rashodi podcijenjeni (prihodi se priznaju kada su sigurni, a rashodi i kada su mogući)

9. Potpunost

Prezentirane informacije moraju biti potpune u okviru značajnosti i troška

10. Usporedivost

Financijski izvještaji moraju biti usporedivi kroz vrijeme, financijski izvještaji različitih subjekata također moraju biti usporedivi

11. Pravodobnost

Ako nastane prekomjerno kašnjenje u priopćavanju informacija, ona može postati nevažna

12. Ravnoteža između koristi i troška

Koristi proizašle iz informacija trebaju premašiti troškove njihova stvaranja

13. Ravnoteža između kvalitativnih obilježja

Za postizanje cilja financijskog izvještavanja treba postići određenu ravnotežu između kvalitativnih obilježja."

4.2. Američka općeprihvaćena računovodstvena načela

4.2.1. Pojam i sadržaj Američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela

Američka općeprihvaćena računovodstvena načela (Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP) su računovodstvena pravila i standardi za financijsko izvještavanje usvojeni od strane Američke komisije za vrijednosne papire i burze (U.S. Securities and Exchange Commission – SEC) koji se uobičajeno primjenjuju pri pripremi i interpretaciji financijskih izvještaja s ciljem osiguranja transparentnosti i dosljednosti financijskog izvještavanja. Međutim, sve promjene standarda koji se koriste na razini poduzeća su u nadležnosti Odbora za standarde financijskog izvještavanja (Financial Accounting Standards Board – FASB). Ovi standardi najčešće se koriste u SAD-u, iako pojedine zemlje također primjenjuju naveden standarde uz određene prilagodbe.

GAAP je nastao kao kombinacija standarda i općeprihvaćenih načina evidentiranja i prezentiranja računovodstvenih podataka te politika javnosti s ciljem poboljšanja jasnoće, dosljednosti i usporedivosti prezentiranih informacija. Navedeni standardi predstavljaju korak prema standardizaciji i regulaciji pretpostavka i metoda koje se koriste u računovodstvu.

US GAAP su načela koja nisu regulirana od strane vlade te nisu obvezna za sva poduzeća. Obveznici primjene US GAAP-a su javna poduzeća kojima se trguje na burzi. Kako bi se osigurala primjena GAAP-a, provodi se vanjska revizija od strane ovlaštene javne revizorske kuće. Također, u praksi često dolazi do situacija u kojima financijske institucije, kao jedan od zahtjeva koje je potrebno ispuniti kako bi se ostvarilo pravo na isplatu zajmova, navodi usklađenost financijskih izvještaja s US GAAP standardima. Poduzeća smiju koristiti i metode koje nisu smjernice GAAP-a ukoliko jasno napomenu da prezentirane informacije nisu u skladu s GAAP-om.

Kako bi se postigla još veća razina transparentnosti 2008. godine Komisija za vrijednosne papire i burze izdala je plan prema kojem bi SAD napustio isključivu primjenu US GAAP-ova i počeo s primjenom MSFI-a kojeg trenutno koristi više od 150 zemalja. U

skladu s time, SEC je 2007.godine uklonio zahtjev da tvrtke koje nisu iz SAD-a, ali su registrirane u SAD-u usklade svoje financijske izvještaje s US GAAP-om ako su njihovi izvještaji već usklađeni s MSFI.

Od srpnja 2009. godine svi mjerodavni US GAAP-ovi su predstavljeni u jednom sistematiziranom sustavu koji je nazvan Kodifikacija standarda. Ovaj projekt je tijekom petogodišnjeg perioda razvijao FASB kako bi osigurao jednostavniji korisnički pristup mjerodavnim standardima, predstavio kodirani sadržaj koji točno i ažurno predstavlja adekvatne standarde te stvorio sustav istraživanja kodifikacije. . Dok privatna poduzeća kao primarni izvor koriste Kodifikaciju, javna kotirajuća društva koja su registrirana kod SEC-a oslanjaju se na Kodifikaciju kao i pravila i izvješća SEC-a.

Prema publikaciji „About the Codification“ koji je izdala Financial Accounting Foundation 2014. godine glavni ciljevi kojima se teži uspostavom kodifikacije su:

1. Poboljšati računovodstveno istraživanje smanjenjem potrebnog vremena i truda za pretrage
2. Poboljšanjem upotrebljivosti literature smanjiti mogućnost neusklađenosti
3. Pružiti adekvatne i ažurne informacije
4. Pružiti potporu FASB-u u istraživanju i konvergenciji

Kodifikacija je postala primarni i sažeti izvor US GAAP-ova te je organizirala opsežne računovodstvene standarde koji su bili prezentirani na tisućama stranica te objavljivanih od strane različitih odbora i nadležnih institucija. Sama kodifikacija je organizirana odnosno strukturirana na 3 glavne razine, a to su teme, podteme i odjeljci.

4.2.2. Opća načela

Američki općeprihvaćeni standardi počivaju na 10 općih načela koji će u nastavku biti ukratko opisani. To su (Accounting.com, 2021.) :

1. Načelo pravilnosti

Ovo načelo podrazumijeva da su osobe odgovorne za financijske izvještaje pri njihovoj izradi se pridržavali postavljenih pravila i propisa u okviru US GAAP-a.

2. Načelo dosljednosti

Načelo dosljednosti nalaže da u primjeni US GAAP-a kompanije trebaju biti dosljedne odnosno pridržavati se propisanih načela i metode te ne odstupati od njih. Dakle, kako bi usporedivost financijskih izvještaja bila osigurana, potrebno je koristiti iste standarde tijekom cijelog procesa izvještavanja bez obzira na razdoblje. Ukoliko su neki standardi drugačije primijenjeni potrebno je napomenuti sve razloge takve prakse.

3. Načelo iskrenosti

Računovođe moraju biti posvećeni nastojanjima da informacije koje prezentiraju korisnicima u financijskim izvještajima budu što točnije i daju fer prikaz financijskog stanja kompanije.

4. Načelo postojanosti metoda

Pri pripremi financijskih izvještaja računovođe trebaju slijediti postojeane postupke te ne odstupati od njih.

5. Načelo odštete

Svi aspekti i sve informacije vezane uz poslovanje subjekta izvještavanja moraju biti prezentiranje s transparentnošću bez obzira jesu li pozitivne ili negativne za ugled tvrtke te postoji li mogućnost plaćanja odšteta. Dakle, poduzeće ne smije prikriti određene informacije u izvještajima kako bi izbjegao dodatne troškove te plaćanje kazni.

6. Načelo opreznosti

Pri izradi financijskih izvještaja računovođe se trebaju koristiti postojećim informacijama o poslovanju te izbjeći utjecaj nagađanja na financijske podatke.

7. Načelo kontinuiteta

Vrednovanja stavki financijskih izvještaja počivaju na pretpostavci vremenskog neograničenosti poslovanja odnosno na pretpostavci da će se poslovanje poduzeća nastaviti i u budućnosti.

8. Načelo periodičnosti

Financijske informacije prezentiraju se u izvještajima prema obračunskim razdobljima što mogu biti tromjesečja i fiskalne godine.

9. Načelo materijalnosti

Financijski izvještaji reflektiraju fer prikaz financijskog poslovanja poduzeća se te temelje na financijskih podacima.

10. Načelo krajnje dobre vjere

Ovo načelo podrazumijeva da sve interesne skupine uključene u proces izvještavanja budu poštene u svojim djelovanjima

4.3. Analiza sličnosti i razlika Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja i US GAAP-ova

Iako institucije nadležne za primjenu i izmjene US GAAP-a i MSFI-a rade na njihovoj uskladi, postepenom prelasku na primjenu MSFI-ja te razvoju globalnih standarda i dalje postoje određene razlike između ova dva standarda. Za pravilno razumijevanje i tumačenje informacija u financijskih izvještajima od ključne je važnosti shvaćati osnovne razlike između MSFI-a i US GAAP-a. Najznačajnije razlike su vidljive u sljedećim elementima standarda:

1. Razlike u sastavljanju, formatima i nazivima pojedinih financijskih izvještaja
2. Razlike u utvrđivanju vrijednosti imovine
3. Razlike u utvrđivanju vrijednosti zaliha
4. Razlike u utvrđivanju prihoda i rashoda

Razlike između ova dva standarda nastaju već kod samih naziva financijskih izvještaja. U Tablici br. 3 prikazani su nazivi financijskih izvještaja prema MSFI-u i US GAAP-u.

Tablica 3: Prikaz naziva financijskih izvještaja prema MSFI i US GAAP

Vrsta izvještaja	MSFI	US GAAP
	Naziv	Naziv
Bilanca	Statement of financial position at the end of the period	Balance sheet
Račun dobiti i gubitka	Statement of profit and loss and other comprehensive income for the period	Income statement
Izveštaj o promjenama kapitala	Statement of changes in equity for the period	Statement of changes in equity
Izveštaj o novčanom toku	Statement of cash flows for the period	Statement of cash flows
Bilješke	Notes	Notes to financial statements

Izvor: Prilagođeno prema: Condon F., Murray, S., Kelly, L. (2006.). Comparison between U.S. GAAP and International Financial Reporting Standards. Chicago, Illinois: Grant Thornton LLP.

Osim u nazivu financijskih izvještaja, razlike se javljaju i u obveznosti njihova sastavljanja te propisanosti formata u kojem financijski izvještaji trebaju biti sastavljeni. Te razlike su prikazane u tablici br. 4.. Naime, prema MSFI-u zahtijevano je obvezno sastavljanje bilance, izvještaja o dobiti, izvještaja o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaja o promjeni vlasničke glavnice, izvještaja o novčanom toku, računovodstvenih politika te bilješki uz financijske izvještaje. S druge, strane US GAAP zahtjeva da se u osnovnom setu financijskih izvještaja nađu bilanca, izvještaj o dobiti, izvještaj o promjeni vlasničke glavnice, izvještaja o novčanom toku, računovodstvenih politika te bilješki uz financijske izvještaje. Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti je kod primjene US GAAP-a zamijenjen Izvještajem o ostalim troškovima i ostalim akumuliranim troškovima ili može biti u kombinaciji s Izvještaj o dobiti i Izvještajem o promjeni vlasničke glavnice. Prema MSFI-u nije propisan format za bilancu, izvještaj o dobiti, izvještaj o promjeni glavnice. Djelomično je propisan format za Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti te Izvještaj o novčanom toku. US GAAP ne propisuje format za bilancu, izvještaj o dobiti, izvještaj o promjeni vlasničke glavnice. Djelomično je propisan format Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti te Izvještaj o novčanom toku.

Tablica 4: Obveza sastavljanja financijskih izvještaja prema MSFI-u i US GAAP-u

Vrsta izvještaja	MSFI		US GAAP	
	Format	Obveznost	Format	Obveznost
Bilanca	Nije propisan, elementi propisani	Zahtijevano	Slično kao kod MSFI	Zahtijevano
Izvještaj o dobiti	Nije propisan. Mogućnost izbora dviju metoda prikazivanja (metoda ukupnih troškova i metoda prirodne vrste troška). Izvanredne stavke zabranjene. Propisane su stavke koje su sastavni dio izvještaja.	Zahtijevano	Nije propisan. Mogućnost izbora dviju metoda (jednostupanjski i višestupanjski model). Izvanredne su stavke sasvim rijetka mogućnost.	Zahtijevano
Izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti	Nije propisan format.	Zahtijevano, ukoliko izvještaj o promjeni vlasničke glavnice nije prikazan kao osnovni izvještaj (ako je prezentiran onda je SoRIE dio njega). Zabranjen ako je Izvještaj o promjeni vlasničke glavnice prihvaćen kao osnovni, i obrnuto s time da se onda promjene kapitala objavljuju u bilješkama.	Mogućnost izbora između tri formata.	Izvještaj o ostalim troškovima i ostalima kumuliranim troškovima. (može biti u kombinaciji s Izvještajem o dobiti i s Izvještajem o promjeni vlasničke glavnice).
Izvještaj o promjeni vlasničke glavnice	Nije propisan. Propisane su određene stavke koje moraju biti objavljene.	Zahtijevano.	Slično kao MSFI	Zahtijevano
Izvještaj o novčanom toku	Određene tri kategorije aktivnosti. Kamate i dividende mogu biti ili poslovne ili financijske aktivnosti.	Zahtijevano	Isto kao MSFI. Kamate i primljene dividende mogu biti samo poslovne aktivnosti (plaćene kamate samo su financijske aktivnosti)	Zahtijevano
Računovodstvene politike		Zahtijevano		Zahtijevano
Bilješke	Propisane su stavke koje moraju biti objavljene u	Zahtijevano		Zahtijevano

	bilješkama.			
--	-------------	--	--	--

Izvor: vlastita izrada prema URL: <https://www.iasplus.com/en> (pristupljeno 30.lipanj 2021)

Proces globalizacije je potaknuo niz procesa zbog kojih se razlike između MSFI-a i US GAAP-a značaju smanjuju. Unatoč nastojanjima da se US GAAP približi načelima MSFI-a još uvijek postoje određene razlike.

Prva razlika koju je potrebno istaknuti odnosi se na samu podlogu na kojoj su izrađeni navedeni standardi. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja su bazirani na načelima, dok se US GAAP bazira na definiranim pravilima. „Računovodstveni standardi temeljeni na računovodstvenim načelima usmjereni su na uspostavljanje generalnih načela koja definiraju zahtjeve vezane uz priznavanje i mjerenje pozicija financijskih izvještaja te njihovo objavljivanje. Slijedeći ovaj pristup u oblikovanju računovodstvenih standarda, MSFI-i ograničavaju smjernice za primjenu generalnih načela koja se odnose na tipične poslovne transakcije te potiču profesionalnu procjenu računovođa u primjeni generalnih načela pri evidentiranju specifičnih poslovnih događaja za neki poslovni subjekt odnosno granu industrije.“ (Sever, I., 2012) Načela na kojima se baziraju Međunarodni standardi financijskog izvještavanja su prikazani u poglavlju 4.1.2.. US GAAP propisuje detaljna i stroga pravila kojih se poduzeća moraju pridržavati pri sastavljanju i prezentiranju financijskih izvještaja koji sliče zakonima. „Ovakvi standardi sadrže modele odlučivanja za svaki mogući slučaj. Pravila, između ostalog, uključuju specifične kriterije, jasne zahtjeve, primjere, iznimke i smjernice za korištenje. Zbog nemogućnosti definiranja svake moguće situacije, pojedinci mogu opravdati kršenje zakona jer tehnički udovoljavaju standardu.

Nakon baze, analizirati ćemo razlike između US GAAP-a i MSFI-a pri evidentiranju i vrednovanju najvažniji stavki financijskih izvještaja. Krenuti ćemo s propisima vezanim uz evidentiranje imovine i zaliha. Zalihe se mogu pratiti prema FIFO, metodi prosječnih ponderiranih cijena i LIFO metodi. MSFI zabranjuje uporabu LIFO metode te zahtjeva primjenu iste metode za slične vrste zaliha, dok US GAAP nema takvih odredbi. „Prema istraživanju provedenom 2010. godine bruto dobit utvrđena korištenjem FIFO metode za analizirani uzorak je znatno veća nego primjenom LIFO metode i to za čak 48,7%. „ (Sever I., 2012.)

Stroža pravila US GAAP-a vrijede u pogledu imovine. Naime, prema MSFI-u imovina se može revalorizirati primjenom metode revalorizacije (fer vrijednosti) ili metode povijesnog troška, dok kod US GAAP-a je moguća samo primjena metode povijesnog troška zbog moguće neprimjenjivosti metode revalorizacije na pojedine djelatnosti. Trošak amortizacije je potrebno obračunati za svaku skupinu imovine, dok kod US

GAAP-a to nije slučaj. Troškovi istraživanja i razvoja, pod uvjetom ispunjavanja uvjeta navedenih u standardu, mogu se kapitalizirati, dok US GAAP propisuje priznavanje troškova u trenutku nastanka. Troškovi posudbe imovine ne uključuju tečajne razlike u slučaju US GAAP-a. Oba standarda u trošak imovine uključuju sve izdatke koji se mogu dovesti u vezu s dovođenjem imovine na lokaciju tj. uključuje i ovisne troškove nabave poput troškova montaže i demontaže.

MSFI i US GAAP se značajno razlikuju i pri klasifikaciji obveza i kapitala pa tako neki financijski instrumenti se evidentiraju kao kapital prema US GAAP-u, dok se prema MSFI-u trebaju preklasificirati u obveze što utječe na visinu kapitala te većih troškova kamata u slučaju upotrebe MSFI-ja.

Prije izrade financijskog izvještaja utvrđuju se prihodi i rashodi za izvještajnu godinu. Na način utvrđivanja prihoda mogu utjecati način na koji tvrtka posluje ili grupira svoje proizvode i usluge. Prihod je izrazito važan element financijskog izvještavanja poduzeća. Na temelju prihoda i rashoda utvrđuje se dobit ili gubitak koji su temelj donošenju brojnih odluka. Smjernice za priznavanje prihoda kod US GAAP-a su opsežne, detaljne te su bazirane na nizu različitih pravila i specifične za različite industrije i situacije.

Istraživanje koje je proveo Mc Anally (2010.) pokazao je kako prijelaz s US GAAP-ova na MSFI-e značajno povećava vrijednost odgođene porezne imovine. Također, došao je do zaključka kako porezne stavke prema MSFI-ima mogu bolje predvidjeti buduće novčane tokove.

U sljedećoj tablici prikazane su najvažnije razlike između US GAAP-a i MSFI-a:

Tablica 5 Pregled najvažniji razlika između MSFI-a i US GAAP-a:

US GAAP	MSFI
Izuzetno detaljne smjernice za priznavanje prihoda koje se razlikuju ovisno o industriji ili tipu ugovora.	Opće smjernice za priznavanje prihoda koje se primjenjuju neovisno o industriji ili tipu ugovora.
Nije dozvoljena revalorizacija materijalne i nematerijalne imovine.	Dozvoljena je revalorizacija materijalne i nematerijalne imovine.
Metode utvrđivanja troška zaliha su: o metoda FIFO, o metoda LIFO, o metoda ponderiranog prosječnoga troška	Metode utvrđivanja troška zaliha su: o metoda FIFO, o metoda ponderiranog prosječnog troška
Izdaci za oglašavanje i promociju se mogu priznati kao rashod u trenutku nastanka ili se može odgoditi njihovo priznavanje do trenutka prve objave.	Izdaci za oglašavanje i promociju se moraju priznati kao rashod u trenutku nastanka.
Dozvoljena je amortizacija značajnijih dijelova imovine ukoliko oni nemaju isti korisni vijek trajanja, ali nije obvezna.	Obvezna je amortizacija značajnijih dijelova imovine ukoliko oni nemaju isti korisni vijek trajanja.
Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza se priznaju kao dugotrajna ili kratkotrajna imovina, odnosno, kao dugoročna ili kratkoročna obveza, ovisno o imovini, odnosno obvezi, iz koje proizlaze.	Odgođena porezna imovina i odgođena porezna obveza se uvijek priznaju kao dugotrajna imovina, odnosno, kao dugoročna obveza.
Primljene i plaćene kamate te primljene dividende se klasificiraju kao poslovne aktivnosti dok se isplaćene dividende klasificiraju kao financijske aktivnosti.	Kompanija sama određuje da li će primljene kamate i dividende klasificirati kao poslovne ili investicijske aktivnosti, odnosno, isplaćene kamate i dividende klasificirati kao poslovne ili financijske aktivnosti.
Financijski izvještaji kompanija moraju prikazivati posljednja tri izvještajna razdoblja, a izuzetak je izvještaj o financijskom položaju gdje moraju biti prikazana posljednja dva izvještajna razdoblja.	Svi financijski izvještaji kompanija moraju prikazivati samo posljednja dva izvještajna razdoblja.
Nije obvezna primjena jedinstvenih računovodstvenih politika unutar cijele grupe.	Jedinstvene računovodstvene politike se moraju u potpunosti primjenjivati unutar cijele grupe.

Izvor: Anić-Antić, P., Konsuo D. (2015.), *Važnost konvergencije US GAAP-a i MSFI-a za kotirajuće kompanije*, Ekonomski pregled, Vol. 66 No. 4, <https://hrcak.srce.hr/147864>, pristupljeno : 20. lipnja 2020.

Nadalje, potrebno je razmotriti razlike u dijelovima standarda koji se odnose na sastavljanje pojedinih financijskih izvještaja. Zajedničko obilježje oba seta standarda je da se za složene gospodarske subjekte prezentiraju konsolidirani financijski izvještaji.

S druge strane, prema US GAAP-u subjekti mogu pod određenim okolnostima iskoristiti iznimku konsolidacije, što nije moguće ukoliko se primjenjuju MSFI. Ukoliko se datum izvještavanja promijeni, kao npr. kod promjene glavnih dioničara, godišnji financijski izvještaji prezentiraju se za razdoblje koje je duže ili kraće od jedne godine prema MSFI-u. US GAAP nalaže da se datum izvještavanja može promijeniti prema bilo kojoj okolnosti, ali pri tome izvještajno razdoblje ne može biti duže od godinu dana. Za razliku od MSFI-a, US GAAP ne zahtijeva objavljivanje ciljeva, politika i procesa za upravljanje kapitalom.

Pri sastavljanju bilance možemo se voditi načelima rastuće likvidnosti i padajuće ročnosti odnosno padajuće likvidnosti i rastuće ročnosti. Rastuća likvidnost podrazumijeva da se aktiva bilance sastavlja na način da se najprije prikazuje najmanje likvidna imovina te zatim se nastavlja prema najlikvidnijoj, dok kod padajuće likvidnosti aktiva započinje s najlikvidnijom imovine pa zatim manje likvidnom. Rastuća ročnost znači da se u pasivi najprije prikazuju tekuće obveze te zatim dugoročne te kapital. Međunarodni računovodstveni standardi sugeriraju sastavljanje bilance na temelju rastuće likvidnosti za imovinu i padajuće ročnosti za obveze. US GAAP se pri sastavljanju navedenog izvještaja oslanja na načelo padajuće likvidnosti te rastuće ročnosti.

Oba standarda su ostavili prostora za izbor poduzećima žele li pripremati račun dobiti i gubitka i izvještaj o ostaloj sveobuhvatnoj dobiti kao jedan izvještaj ili dva zasebna. Pri sastavljanju izvještaja moguće je troškove prikazati prema funkcijama (troškovi prodanih proizvoda, troškovi uprave, administracije i prodaje te ostali rashodi poslovanja) ili prirodnoj vrsti troškova (materijalni troškovi, troškovi usluga, amortizacije, plaća, rezerviranja za troškove te ostali troškovi poslovanja).

Izvještaj o novčanom toku je izvještaj koji korisnicima informacija daje uvid u priljeve i odljeve novca društva u određenom razdoblju. Dakle, ovaj izvještaj prikazuje novčane tokove tijekom razdoblja razvrstane prema poslovnim, investicijskim i financijskim aktivnostima, a kao metode sastavljanja izvještaja mogu se koristiti direktna ili indirektna

metoda. Ono što povezuje ova dva seta standarda u pogledu izvještaja o novčanom toku su sljedeća pravila (Ernst & Young LLP, 2021.):

1. Porez na dobit se klasificira kao poslovna aktivnost.
2. Novčani tokovi koji se ostvaruju u stranim valutama konvertiraju se u domaće valute prema tečaju na datum novčanog toka. Ukoliko je primjenjivo mogu se koristiti prosjeci.
3. Financijski i investicijski novčani tokovi se prezentiraju na bruto načelu.

Pri sastavljanju ovog izvještaja do razlike između MSFI-a i US GAAP-a dolazi kod depozita po viđenju. Naime, depoziti po viđenju su uključeni u obveze te nisu vidljivi u izvještaju prema US GAAP standardima. MSFI obuhvaća i depozite po viđenju uz gotovinu i ostale visoko likvidne aktivnosti. Poduzeće koje primjenjuje MSFI može odabrati želi li plaćene i primljene kamate svrstati kao poslovne, financijske ili investicijske aktivnosti. Kada jednom odabere način prikazivanja kamata poduzeće mora nastaviti i u budućnosti evidentirati ih na isti način kako bi se ispunilo načelo dosljednosti. S druge strane, US GAAP propisuje u svojim pravilima da se primljene i plaćene kamate i dividende svrstavaju kao poslovne aktivnosti, a isplaćene dividende kao financijske aktivnosti. Za razliku od Međunarodnih računovodstvenih standarda, prekoračenja u bankama klasificiraju se kao obveze, a njegove promjene klasificiraju se kao financijske aktivnosti. Ukoliko se koristi indirektna metoda pri sastavljanju izvještaja prema MSFI-u početna stavka će biti dobit ili gubitak, dok prema US GAAP-u počinje se s neto dobiti. Detaljna pravila US GAAP-a klasificiraju kapitalizirane kamate kao investicijske aktivnosti dok MSFI nema posebne smjernice za klasifikaciju ove stavke.

4.4. Harmonizacija i standardizacija računovodstva

Informacije prezentirane u financijskim izvještajima korištene su od strane raznih stranih ulagača i interesnim skupina. Iznimno je važno da korisnici informacija mogu sa sigurnošću čitati financijske izvještaje i na temelju njih donositi kvalitetne odluke. Provođenjem procesa harmonizacije dovodi do pojednostavljenja same pripreme izvještaja i njihove usporedbe s ostatkom svijeta. Ovim procesom žele se ublažiti ili ukloniti brojne različitosti u računovodstvenim sustavima poput razlika u zakonskim propisima, formi i sadržaju financijskih izvještaja, rokovima čuvanja izvještaja, računovodstvene prakse, pravilima tržišta kapitala, dostupnosti izvještaja, učestalosti izvještavanja, različitim valutama i jezicima izvještavanja i slično. „Harmonizacija je proces povećanja kompatibilnosti računovodstvenih praksi postavljanjem granica za njihov stupanj varijacije. Također je važno razlikovati usklađivanje pravila (de jure) i usklađivanje praksi (de facto). Tay i Parker (1990.) ističu da je de facto usklađivanje/standardizacija korisnije od de jure usklađivanja/standardizacije. „(Nobes C., Parker R., 2008.)

De jure ili formalna harmonizacija je proces harmonizacije koji je usmjeren na usklađivanje propisa. U okviru de jure harmonizacije radi se na poboljšanju samim standarda i propisa te je njen glavni cilj poboljšati de jure harmonizaciju međutim moguće je provesti de facto harmonizaciju bez de jure harmonizacije ukoliko se kompanije ne pridržavaju pravila već se vode računovodstvenom praksom te zbog tržišnih utjecaja.

De facto ili materijalna harmonizacija je proces harmonizacije koji je usmjeren na usklađivanje računovodstvenih praksi odnosno više kompanija će u istim uvjetima koristiti istu računovodstvenu metodu kako bih usporedivost njihovih izvještaja bila što veća i lakša.

Uz pojam harmonizacije važno je poznavati i pojmove standardizacije, konvergencije te uniformiranosti. Standardizacije predstavlja usklađivanje propisa prema točno određenom, strogom skupu pravila odnosno podrazumijeva eliminaciju alternativa u računovodstvenim standardima (Dečman, N., et al., 2013.). Konvergencija teži

postavljanju jednoj seta standarda koji bi bili primjenjivi na međunarodnoj razini odnosno uspostavi globalnih financijskih standarda. Uniformiranost stanje potpune usklade između dva ili više seta standarda.

4.4.1. Značaj i instrumenti harmonizacije računovodstva

Kao što je već ranije spomenuto, međunarodne razlike u nacionalnim računovodstvenim i pravnim sustavima te različita računovodstvena praksa u različitim državama dovode do problema u usporedivosti i efikasnosti financijskog izvještavanja. To stvara brojne probleme multinacionalnim kompanijama koje pod utjecajem nacionalnih regulativa su prisiljene na višestruku prilagodbu financijskih izvještaja kako bi udovoljile zahtjevima svih interesnih grupa. Situaciju dodatno otežava proces globalizacije u sklopu kojeg su međunarodno poslovanje te konstantni prelasci ili ulasci na nova tržišta postali sastavni dio suvremenog poslovanja. Upravo zbog sve jačeg procesa globalizacije te izazova koji se sastavljaju pred poduzeća proces harmonizacije je važniji nego ikad prije. Usporedivost financijskih izvještaja temeljni je zahtjev i potreba koja se stavlja pred međunarodne računovodstvene institucije.

Najvažniji instrumenti harmonizacije računovodstva i financijskog izvještavanja su standardi. Uz njih tu su i direktive EU, smjernice i odluke relevantnih institucija te uredba europskog parlamenta i vijeća.

Računovodstveni standardi i standardi financijskog izvještavanja su najefikasniji instrument harmonizacije. Putem njih postavljaju se izravna pravila koja je potrebno slijediti prilikom sastavljanja financijskih izvještaja čime se direktno postiže povećanje usporedivosti. Primarna razina standardizacije je usmjerena na harmonizaciju na nacionalnoj razini, a predstavljaju ju nacionalni računovodstveni standardi i nacionalna općeprihvaćena računovodstvena načela. Sekundarna razina standardizacije sastoji se od US GAAP-a, MSFI-ja i nacionalnih računovodstvenih standarda drugih zemalja te se na njoj postiže harmonizacija na međunarodnoj razini.

Općeprihvaćene računovodstvene direktive Europske unije imale su za svrhu ujednačiti pravila izvještavanja na razini godišnjih financijskih izvještaja (IV. direktiva EU) isto kao

i na razini konsolidiranih financijskih izvještaja (VII. direktiva EU). Tako se u okviru IV. direktive, između ostaloga, navodi da joj je temeljna svrha bila zaštita investitora. (Mamić Sačer, I., i Sever, I., 2010). Međutim, IV. i VII. Direktiva danas više nisu na snazi. Direktive EU ne obvezuju poduzeća na primjenu te je usmjerena na opća pravila za najvažnija područja. IV. Direktiva EU je donesena 25. srpnja 1978. godine s ciljem usporedivosti i jednakosti financijskih informacija propisivanjem minimalnih uvjeta sastavljanja financijskih izvještaja, a zemlje članice mogu dodati i određena detaljnija pravila. VII. Direktiva EU donesena je 13. lipnja 1983. godine te je fokusirana na konsolidirane financijske izvještaje. „Ta direktiva uređuje sastavljanje, objavljivanje i reviziju konsolidiranih financijskih izvještaja koji predstavljaju zasebne financijske izvještaje o financijskom položaju, rezultatu poslovanja i promjenama financijskog položaja povezanih društava.” (Bartulović, 2013).

Uz ove dvije direktive, u lipnju 2013. donošena je nova računovodstvena Direktiva 2013/34/EU o godišnjim, konsolidiranim financijskim i srodnim izvještajima za određena društva. Dakle, ova Direktiva je zamijenila prethodne dvije (IV. i VII.). „Donesena je s namjerom smanjenja administrativnog opterećenja, posebice za mala trgovačka društva, povećanja usporedivosti financijskog izvještavanja i prikazivanja plaćanja parafiskalnih nameta društava koja se bave djelatnostima rudarstva i sječe šuma prema vladama zemalja članica Europske unije kroz financijske izvještaje. Uz to, usvajanje nove Direktive bilo je nužno kako bi bila usklađena s novim računovodstvenim zahtjevima i pravilima koja su definirana u Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja.“ (RRIF, 2013.)

Nejednaka interpretacija direktiva među zemljama članicama EU dovela je do donošenja Uredbe Europskog parlamenta i vijeća 1606/2002. Njome je uspostavljena obveza primjena Međunarodnih računovodstvenih standarda za sve subjekte koji kotiraju na financijskom tržištu EU (Mamić Sačer, I., i Sever, I., 2010).

4.4.2. Norwalški sporazum

Značajnu ulogu u procesu harmonizacije računovodstvenih standarda imao je Norwalški sporazum koji je sklopljen između Odbora za standarde financijskog izvještavanja i Odbora za Međunarodne računovodstvene standarde u listopadu 2002. godine na zajedničkom sastanku u Norwalku. Rezultat ovog sastanka bio je Memorandum o približavanju, poznatiji kao Norwalški sporazum. Ovim sporazumom dvije ključne organizacije zadužene za donošenje i izmjene međunarodnih standarda obvezale su se posvetiti svoje napore te financijska sredstva izradi visoko kvalitetnih, kompatibilnih računovodstvenih standarda primjerenih za primjenu u svrhu nacionalnog i internacionalnog izvještavanja. Napori FASB-a i IASB-a su se usmjerili na prilagodbu postojećih standarda kako bi postali što kompatibilniji te koordinaciji budućih radnih programa kako bi se razina kompatibilnosti održala u budućnosti.

Radni programi koji su provedeni nakon Norwalškog sporazuma bili su bazirani na zadacima koji su određeni kao prioritet, a to su (FASB, 2006):

1. Pokretanje kratkoročnog projekta s ciljem uklanjanja razlika između američkih GAAP-ova i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja
2. Uklanjanje drugih razlika koje su ostale nakon 1.siječnja 2005. godine zajedničkim projektima
3. Nastavak suradnje na postojećim projektima
4. Potaknuti svoja interpretacijska tijela koja rade na tumačenjima standarda da koordiniraju svoje aktivnosti sukladno promjenama i projektima

Nakon Norwalškog sporazuma uslijedio je niz dugoročnih i kratkoročnih projekata usmjerenih k približavanju i konvergenciji standarda financijskog izvještavanja. Krajnji cilj ovog procesa nije bio postizanje identičnosti dva najpoznatija standarda financijskog izvještavanja već uklanjanje ključnih razlika koji predstavljaju prepreku usporedivosti financijskih izvještaja.

4.4.3. Utjecaji harmonizacije na financijsko izvještavanje

S obzirom na velik broj razlika u financijskom izvještavanju između zemalja proces harmonizacije se susreće s mnogobrojnim preprekama. Prvenstveno različitost korisnika i njihovih potreba predstavlja značajan problem pri pokušaju harmonizacije standarda. Ponekad poduzeća trebaju slijediti niz pravila koja im se nameću zbog nacionalnih potreba i zakonodavstva te sasvim drugi niz pravila koja nalažu međunarodni standardi. Uz to ne postoji jedna međunarodna regulatorna institucija koja bi nadzire primjenu i usklađenost standarda na međunarodnoj razini. Nadalje, uspjeh harmonizacije uvelike ovisi o spremnosti država na promjene u njihovim računovodstvenim i pravnim sustavim, ali i spremnosti računovođa i tvrtki na promjene u njihovim ustaljenim računovodstvenim praksama. Uz to, upitno je koliko poduzeća i računovođe imaju interesa educirati se i informirati o računovodstvenim pravilima i praksama u drugim zemljama ili na međunarodnoj razini.

Unatoč navedenim preprekama, harmonizacija bi dovela do niza pozitivnih efekata. Harmonizacija bi dovela do snižavanja troškova kapitala i rizika, olakšavanja procjena vrijednosti kompanija kao i samog ulaganja te bi se povećala usklađenost internih financijskih izvještaja koji se koriste za procjene učinkovitosti i ekonomičnosti poslovanja. Uz to harmonizacija bi bila od značaja i za interesne skupine poput poreznih vlasti, matice, kreditnih institucija, sindikata te institucija koje reguliraju trgovanje na burzama. Poduzeća matice bi imale financijske izvještaje koji bi zadovoljavali interese i zahtjeve više različitih dionika te bih se olakšao njihov ulazak na nova tržišta. Dakle, proces harmonizacije bi ukinuo praksu dvostrukog sastavljanja financijskih izvještaja do kojeg dolazi zbog različitih zahtjeva lokalnih propisa. Shodno tome, smanjili bi se i troškovi educiranja stručnog kadra. Financijski izvještaji pripremljeni prema harmoniziranim standardima bi udovoljavali uvjetima i kriterijima za tržište vrijednosnica. Također, međunarodnih kreditnim institucijama bi se olakšao nadzor te analiza financijskih izvještaja multinacionalnih kompanija. Porezne vlasti bi izbjegle potrebu proučavanja stranih poreznih propisa te bih lakše utvrdili porezne osnovice i obveze. Istodobno, sindikati koji su zaduženi za zaštitu prava radnika, jednostavnije mogu obavljati svoju funkciju zaštite radnika multinacionalnih kompanija ukoliko se

proces harmonizacije provede do kraja. Ipak najznačajniji doprinos se očito u poboljšanju usporedivosti financijskih izvještaja.

5. Financijsko izvještavanje odabranih multinacionalnih kompanija

U poglavlju 5. biti će iznesena analiza financijskih izvještaja tri poduzeća koja posluju u istoj industriji. Odabrana poduzeća su Adidas, Skechers i ASCIS. Navedena poduzeća se bave proizvodnjom i prodajom sportske obuće. Adidas ima sjedište u Njemačkoj, Skechers u SAD-u, a ASCIS u Japanu.

5.1. Obilježja financijskog izvještavanja Adidas

Tvrtka Adidas je nastala 1924. godine pod nazivom Gebruder Dassler Schuhfabrik. Godine 1940. tvrtka mijenja naziv u Adidas. Naziv je nastao spajanjem imena i prezimena osnivača Adi Dasslera. Adidas je članica Adidas grupe koju čine i Reebok, TaylorMade-adidas i Rockport (Reebok.hr, 2021.). Tvrtka se bavi proizvodnjom sportske obuće, ruksaka, majica i druge sportske opreme. Kompanija je ostavila ogroman uspjeh te je danas najjači proizvođač sportske opreme u Europi, a druga u svijetu.

Razdoblje izvješćivanja je financijska godina od 1. siječnja do 31. prosinca 2019. Konsolidirani financijski izvještaji i Izvješće Grupe sastavljeni su u skladu s načelima Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI), koje je usvojila Europska unija (EU), te dodatnim zahtjevima prema Njemačkom trgovačkom zakoniku (Handelsgesetzbuch - HGB). Konsolidirani financijski izvještaj uključuje izvješće o financijskom položaju, račun dobiti i gubitka, izvještaj o sveobuhvatnoj dobiti, izvještaj o promjenama kapitala, izvještaj o novčanim tokovima, bilješke te Izvješće managementa. Osim toga, ovo izvješće sadrži kombinirano nefinancijsko izvješće za adidas AG i Adidas Grupu.

Konsolidirani financijski izvještaji u načelu su pripremljeni na temelju povijesnog troška s iznimkama za određene stavke u izvještaju o financijskom položaju, poput financijskih instrumenata, izvedenica financijski instrumenti koji se mjere po fer vrijednosti.

Za razliku od konsolidiranih financijskih izvještaja, koji su u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja (MSFI), financijski izvještaji Adidas AG pripremljeni su u skladu s pravilima propisanim Trgovačkim zakonom (Handelsgesetzbuch - HGB) na njemačkom jeziku.

Standardi, tumačenja te izmjene i dopune postojećih standarda koja su po prvi puta primijenjena u konsolidiranom financijskom izvješću za 2019. godinu su MSFI 16 „Zakupi“, IFRIC 4 „Utvrđivanje sadrži li aranžman zakup“ SIC-15 „Operativni najmovi-poticaji“ SIC-27 „Procjena supstancije transakcija koje uključuju pravni oblik najma“, Izmjena MSFI -a 9 - Značajke predujma s negativnom naknadom, Amandman MRS -a 19 - Izmjena plana, smanjenje ili nagodba, Izmjena MRS 28-Dugoročni udjeli u povezanim društvima i zajedničkim pothvatima, IFRIC 23 - Neizvjesnost u pogledu poreza na dohodak te Poboljšanja MSFI -a (2015. - 2017.) - Izmjene MSFI -a 3, MSFI -a 11, MRS -a 12 i MRS -a 23.

MSFI 16 imao je značajan utjecaj na konsolidirani izvještaj o financijskom položaju društva za 2019. godinu s obzirom da su prekvalifikacije koje su proizašle prelaskom s primjene MSFI-ja 17 na MSFI-16 vidljive u početnom stanju.. Adidas ima velik broj aranžmana i zakupa koji se uglavnom sastoje od iznajmljenih maloprodajnih objekata, ureda i skladišta u različitim dijelovima svijeta klasificiranih kao za zakupi prema starom standardu MRS - 17. Početkom 2019. godine Adidas je započeo s primjenom MSFI-ja 16 te pritom nije bilo retrospektivnih promjena za prethodne godine. Dakle, MSFI-16 se primjenjivao na sve ugovore sklopljene tijekom 2019..

Do kraja 2018. adidas je klasificirao zakup kao operativni zakup ili financijski zakup prema MRS-u 17. Većina ugovora o zakupu tvrtke klasificirana je kao ugovor o operativnom najmu, a odgovarajući troškovi najamnine trošeni su linearnom metodom. Pri prijelazu, za najmove klasificirane kao operativne najmove prema MRS-u 17, obveze po zakupu su priznate i mjerene po sadašnjoj vrijednosti preostalih plaćanja najma, diskontirane po povećanju stope zaduživanja adidasa na dan 1. siječnja 2019. godine. Za najmove koji su prethodno klasificirani kao financijski najmovi, adidas je priznao knjigovodstvenu vrijednost imovine u zakupu i obveze po zakupu prema MRS-u 17 na

dan 31. prosinca 2018. godine, kao knjigovodstvenu vrijednost imovine koja se daje na korištenje i obvezu zakupa prema MSFI-ju 16 dana 01.01.2019. Prema MSFI-u 16, troškovi najma iskazuju se linearnim troškovima amortizacije imovine stečene pravom korištenja i troškovima kamata zbog sastavljanja obveza po zakupu u skladu s metodom efektivne kamate. Fiksna plaćanja za operativne najmove koji su rashodi prema MRS -u 17 eliminirani su prema MSFI -ju 16.

Izmjena MSFI -a 9 nije imala utjecaja na konsolidirane izvještaje Adidasa s obzirom da Društvo nema nikakvu financijsku imovinu sa značajkama plaćanja unaprijed te nije mijenjalo financijske obveze. Također, Amandman MRS -a 19, Izmjena MRS 28, IFRIC 23 te izmjene MSFI-a 23 nisu imale značajan utjecaj na konsolidirana financijska izvješća.

KPMG je revidirao konsolidirane financijske izvještaje za 2019. koju je Izvršni odbor pripremio u skladu s Njemačkim trgovačkim zakonom (Handelsgesetzbuch - HGB) te u skladu s Međunarodni standardi financijskog izvješćivanja (MSFI) i o tome izdao nekvalificirano mišljenje. Kapitalni izdaci definiraju se kao ukupni novčani izdaci za kupnju materijalnog i nematerijalnog imovine (isključujući stjecanja i imovinu s pravom korištenja prema MSFI-ju 16). Financijska imovina klasificira se i mjeri prema MSFI-ju 9. Sve kupnje i prodaje financijske imovine, s izuzetkom potraživanja od kupaca, priznaju se na datum trgovanja i početno se mjere po fer vrijednosti. Potraživanja od kupaca su mjerena prema transakcijskoj cijeni. Naknadno se financijska sredstva mjere po amortiziranom trošku, fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit ili fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka. Financijska imovina mjeri se po amortiziranoj vrijednosti ako ispunjava dva uvjeta, a to su: drži se u poslovanju radi naplate ugovorenih tijekom novca i prodaje ili financijska imovina omogućava poraste novčanih tokova koji su isključivo po osnovi glavnice i kamate na nepodmireni iznos te ukoliko nije iskazana po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Nemonetarna imovina koja je prepravljena u skladu sa smjernicama MRS-a 29 još uvijek podliježe procjeni umanjenja vrijednosti u skladu sa smjernicama u relevantnim MSFI. Novčani ekvivalenti su kratkoročna, visoko likvidna ulaganja koja se lako mogu pretvoriti u poznate iznose gotovine i za koje postoji neznatan rizik promjene vrijednosti. Dio novčanih ekvivalenata uključuje ulaganja u fondove na tržištu novca. Klasifikacija i mjerenje prema MSFI -ju 9 provode se na temelju poslovnog modela tvrtke za upravljanje tom financijskom imovinom i ugovornim

karakteristikama novčanog toka. Ulaganja u fondove na tržištu novca sadrže novčane tokove koji nisu samo nastali na temelju glavnice i kamate na glavicu. Zbog toga se ta ulaganja mjere po fer vrijednosti kroz račun dobiti i gubitka. Gubici od umanjenja vrijednosti financijske imovine mjereni po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit u skladu s MSFI -om 9 'Financijski Instrumenti '. Standard zahtijeva ne samo povijesne podatke, već i buduća očekivanja i projekcije se uzimaju u obzir pri evidentiranju gubitaka od umanjenja vrijednosti. Novac i novčani ekvivalenti mjereni po amortiziranom trošku podliježu općem pristupu umanjenju vrijednosti prema MSFI -ju 9. Adidas procjenjuje je li ugovor ugovor o zakupu ili sadrži zakup prema MSFI -ju 16 „Najmovi“.

Sustav unutarnje kontrole i upravljanja rizicima koji se odnosi na proces konsolidiranog financijskog izvještavanja tvrtke predstavlja proces ugrađen u sustav korporativnog upravljanja za cijelu tvrtku. To ima za cilj pružiti razumno uvjerenje u pogledu pouzdanosti vanjskog financijskog izvještavanja tvrtke osiguravajući usklađenost s zakonskim i računovodstvenim propisima, posebno Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja (MSFI) i interne politike konsolidiranog financijskog izvještavanja (Financijski priručnik). Sustav interne kontrole i upravljanja rizicima se temelji na načelu podjele dužnosti, koje obuhvaća različite pod procese u područjima računovodstva s naglaskom na identifikaciju, procjenu, ublažavanje, praćenje i izvješćivanje o rizicima financijskog izvještavanja.

Poduzeće je razvilo svoj vlastiti Financijski priručnik koji se redovito ažurira u skladu sa izmjenama propisa te je dostupan svim zaposlenicima uključenim u proces izvještavanja. Jasne politike izvještavanja prezentirane u priručniku služe kako bi uklonili mogućnost netočne interpretacije zaposlenika u pogledu priznavanja i vrednovanja imovine i obveza, čime se smanjuje rizik od nedosljednih računovodstvenih praksi.

U tablici br. 6. sumirane su prethodno iznesene korištene metode priznavanja u financijskim izvještajima poduzeća Adidas.

Tablica 6. Korištene metode priznavanja u financijskim izvještajima Adidasa

Adidas	
Ulaganja u fondove	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka
Kratkoročna financijska imovina	Fer vrijednost kroz račun dobiti i gubitka
Potraživanja od kupaca	Amortizirana vrijednost
Zalihe	Vrijednost niža od neto prodajne vrijednosti
Imovina koja se klasificira kao namijenjena prodaji	Niža knjigovodstvena vrijednost i fer vrijednost umanjena za troškove prodaje
Nekretnine, postrojenja i oprema	Amortizirani trošak
Imovina s pravom korištenja	Amortizirani trošak
Nematerijalna imovina (osim goodwilla)	Amortizirani trošak
Zajmovi	Amortizirani trošak
Obveze prema dobavljačima	Amortizirani trošak
Obveze za zakup	Amortizirani trošak
Obveze/rezerviranja za aranžmane plaćanja temeljem dionica podmirenih u gotovini	Fer vrijednost

Izvor: Financijski izvještaj za 2019. godinu Adidas grupe, 2019 dostupno na: <https://report.adidas-group.com/2019/en/> pristupljeno: 01.09.2021

5.2. Obilježja financijskog izvještavanja Skechers

Skechers U.S.A., Inc. i podružnice ("tvrtka") dizajniraju, razvijaju, prodaju i distribuiraju obuću. Sa sjedištem u južnoj Kaliforniji Skechers U.S.A predstavlja treću najveću marku sportske obuće u Sjedinjenim Državama. Posluju u više od 170 zemalja s potencijalom daljnjeg širenja.

Konsolidirani financijski izvještaji društva sastavljeni su u skladu s računovodstvenim načelima općenito prihvaćenim u Sjedinjenim Američkim državama ("GAAP") kako je kodificirano u Kodifikaciji računovodstvenih standarda ("ASC") Odbora za financijske računovodstvene standarde ("FASB"). Sva značajna među kompanijska salda i transakcije eliminirani su konsolidacijom. Određene reklasifikacije izvršene su u konsolidiranim financijskim izvještajima u prethodnim godinama kako bi bile u skladu s prikazom tekuće godine. Društvo je napravilo niz procjena i pretpostavki koje se odnose na izvještavanje o imovini, obvezama, prihodima i troškovima za sastavljanje ovih konsolidiranih financijskih izvještaja u skladu s GAAP-om. Značajna područja koja zahtijevaju korištenje procjena odnose se prvenstveno na priznavanje prihoda, ispravke štete po osnovu dugova, povrate, ispravke vrijednosti i povrata troškova od kupaca, otpise zaliha, vrednovanje nematerijalne imovine i dugotrajne imovine, goodwill, sudske sporove, pričuve i vrednovanje odgođenog poreza na dobit. Stvarni rezultati mogli bi se bitno razlikovati od tih procjena.

U skladu s GAAP -om, Skechers evidentira obvezu u svojim konsolidiranim financijskim izvještajima za potencijalne gubitke kada je gubitak poznat ili se smatra vjerojatnim, a iznos se može razumno procijeniti. Prilikom utvrđivanja procijenjenog gubitka, potrebna je značajna prosudba kako bi se procijenio iznos i vrijeme nastanka gubitka koji se bilježi. Procjene vjerojatnih nastalih gubitaka iz parnica i vladinih postupaka je teško predvidjeti, osobito kada su stvari još uvijek u proceduri ili s neodređenim zahtjevima za naknadu štete ili potencijalne kazne. U skladu s tim, Društvo ne može utvrditi konačni iznos svoje obveze.

Konsolidirani financijski izvještaji Skechers U.S.A. Inc od 31. prosinca 2019. su revidirani. Po mišljenju revizora, konsolidirani financijski izvještaji su prezentirali u svim

materijalnim aspektima, poštenu financijski položaj društva na dan 31. prosinca 2019. godine, te rezultate njegovog poslovanja i novčani tijekovi u skladu s Općeprihvaćenim računovodstvenim načelima u Sjedinjenim Američkim Državama.

Društvo je promijenilo svoj način obračunavanja najma tijekom 2019. godine zbog usvajanja Kodifikacije računovodstvenih standarda - Najmovi („ASC 842”). Pri tome je korištena retrospektivna prijelazna metoda. S obzirom da Društvo ima značajan broj ugovora o zakupu, revizija Društva bila je izazovna i složena zbog revizijskog napora potrebnog za analizu učinka usvajanja ASC 842 te potrebnih vještina za procjenu opravdanosti dodatnih stopa zaduživanja.

Kako bi nadopunili konsolidirane financijske izvještaje, Skechers objavljuje i određene financijske pokazatelje i mjere koje nisu propisane GAAP-om kao mjere zaduženja, financijskog stanja, rezultata poslovanja i likvidnosti. Ove mjere su uključene u financijske izvještaje kako bi ulagačima dali korisne informacije vezane uz poslovne i financijske trendove koji utječu na poslovanje i zaduženost poduzeća i koje bi imale utjecaj na donošenje bitnih odluka.

Primjer, takvih mjera je prodaja i bruto marža u domaćoj i internacionalnoj prodaji, prodaja direktno kupcu i slično. Skechers smatra da kada se financijski podaci koji nisu propisani GAAP-om gledaju s financijskim podacima u skladu GAAP-a, investitorima se pružaju dragocjene dodatne informacije u vezi s rezultatima poslovanja, čime se olakšava usporedba poslovnih performansi iz razdoblja u razdoblje u skladu s načinom na koji rukovodstvo ocjenjuje poslovne uspješnosti i likvidnost Društva. Osim toga, ovim mjerama se sprječavaju i rješavaju pitanja koja Društvo redovito prima od analitičara i ulagača te se osigurava da svi ulagači imaju pristup istim podacima. „Nijedna od prikazanih mjera koje nisu GAAP ne smije se smatrati alternativom neto prihodu ili gubitku, operativnom prihodu, novčanim tokovima iz poslovnih aktivnosti, ukupnom zaduženju ili bilo kojim drugim mjerama uspješnosti poslovanja i financijskog stanja, likvidnosti ili zaduženja izvedenom u skladu s GAAP-om“ (Financial Report Adidas, 2019).

5.3. Obilježja financijskog izvještavanja ASICS

Tvrtka ASICS osnovna je 1949. g pod imenom Onitsuka Co. koji je dobila po svom osnivaču Kihachiru Onitsuki. Kasnije je naziv promijenjen u ASICS koji zapravo predstavlja kraticu za izreku „Anima Sana In Corpore Sano“ odnosno „U zdravom tijelu, zdrav duh“. Kompanija je smještena u Japanu. Tvrtka se bavi prodajom sportske obuće i odjeće, a 2011. godine je postala službeni proizvođač dresova za australsku kriket ekipu, u čemu je naslijedila tvrtku Adidas koja je prethodna analizirana u ovom diplomskom radu.

Konsolidirani financijski izvještaji ASICS Corporation i konsolidiranih podružnica su pripremljeni na temelju Općeprihvaćenih računovodstvenih načela u Japanu, koja su u određenom pogledu različiti u pogledu zahtjeva objavljivanja izvještaja prema Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja, a sastavljeni su iz konsolidiranih financijskih podataka koje je Društvo pripremio prema Japanskom zakonu o financijskim instrumentima i razmjeni.

Financijski izvještaji tvrtke ASICS sastavljeni u skladu s japanskim GAAP -om široko su prihvaćeni od strane investitora na tržištima EU -a, kao i strani ulagači na japanskim tržištima. Od 1996. godine japansko računovodstvo, revizija i sustavi su bili revidirani i unaprijeđeni do te mjere da su postali ekvivalent međunarodno priznatim sustavima. Glavne razlike između japanskih standarda i MRS-a prikazane su u sljedećoj tablici preuzetoj iz članka Različitosti financijskog izvještavanja prema MSFI i nacionalnim standardima autora Paško Anić-Antić.

Tablica 6. Glavne razlike između JGAAP-a i MRS-a

Opis	Japan	MRS	MRS/MSFI (revidirani)
Financijski najam	Ne kapitalizira se	Kapitalizira se	Kapitalizira se
Zalihe	Mogu se vrednovati prema trošku nabave	Vrijednost niža od troška i neto realizirana vrijednost	Vrijednost niža od troška i neto realizirana vrijednost
Ugovori o izgradnji, gdje se dovršenje može realno izmjeriti	Može se koristiti metodom dovršenog ugovora	Koristi se metodom postotnog dovršenja	Koristi se metodom postotnog dovršenja
Rezervacije	Mogu se obračunati bez utvrđene obveze, općenito se ne diskontiraju	Samo kad postoji obveza, diskontiraju se	Samo kad postoji obveza, diskontiraju se
Predložene dividende	Mogu biti obračunane	Ne mogu se obračunati	Ne mogu se obračunati
Konvertibilni dužnički instrument	Općenito se evidentira kao dugovanje	Ne obračunava se	Ne obračunava se
Izvanredne stavke	Šire definiranje	Uže definiranje	Uže definiranje
Računovodstvene politike podružnica	Dopuštena različitost za inozemne podružnice ako su u skladu sa zahtjevima tih zemalja	Iste računovodstvene politike uz iznimku kada „nije praktično koristiti se istima“	Iste računovodstvene politike
Troškovi osnivanja	Mogu se kapitalizirati	Trošak razdoblja	Trošak razdoblja
Povezana poduzeća	Ne koristi se, osim kada se to izrazito preporučuje, metoda udjela	Može se koristiti metodom udjela	Metoda udjela samo za konsolidirane izvještaje (za pojedinačne izvještaje metoda troška ili MRS 39)
Zahtjevi za objavljivanjem	Ne postoje posebni zahtjevi za objavljivanjem za: - izvještaj o promjenama glavnice, - prestanak poslovanja, - za korištenje LIFO metodom, - izvještavanja po segmentima	Definirani za sve osnovne izvještaje i izvanredne aktivnosti, kao što je prestanak poslovanja,	Definirani za sve osnovne izvještaje i izvanredne aktivnosti, kao što je prestanak poslovanja

Izvor Anić-Antić, P. (2007). 'RAZLIČITOSTI FINANCIJSKOG IZVJEŠTAVANJA PREMA MSFI I NACIONALNIM STANDARDIMA ZNAČAJNIH SVJETSKIH FINANCIJSKIH TRŽIŠTA - USPOREDNI PRIKAZ', *Ekonomski pregled*, 58(9-10), str. 567-585. Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/17242> (Datum pristupa: 25.08.2021.)

Prema financijskim izvještajima za 2019. godinu te bilješkama uz financijske izvještaje kompanije ASICS može se zaključiti da su određene reklasifikacije prethodno prijavljenih iznosa napravljene su u skladu s konsolidiranim financijskim izvještajima za 2018. godinu. Takve reklasifikacije nisu imale učinka na konsolidiranu dobit ili gubitak, neto imovinu ili novčanim tokovima. Sva imovina i obveze konsolidiranih podružnica revaloriziraju se pri stjecanju, ako je primjenjivo. Sve značajne transakcije i računi među tvrtkama eliminirani su konsolidacijom. Određena podružnica isključena su iz opsega konsolidacije jer je učinak prodaje, neto dobiti ili gubitka, ukupne imovine i zadržane dobiti na pripadajuća konsolidirane financijske izvještaje bio nematerijalni.

Neke inozemne podružnice primijenile su izmjene MSFI 16 "Najam" donesene od početka 2019. fiskalne godine. Prema standardu, Društvo je priznalo kumulativni učinak od početnog datuma primjene u skladu s prijelaznim odredbama za retrospektivna primjena. Utjecaj na poslovni prihod, dobit prije oporezivanja dobiti te neto imovinu po dionici koja se može pripisati vlasnici matičnih dionica po dionici za fiskalnu godinu koja je završila 31. prosinca 2019. godine bili su beznačajni. Preračunati saldo zadržane dobiti na dan 1. siječnja 2019. smanjio se za 1.028 milijuna ¥ (9.431 tisuća USD) u usporedbi s nepreračunatim saldom zbog prepoznavanja kumulativnog učinka zajedno s retrospektivnom primjenom.

Nadalje, poduzeće je primijenilo i izmjene računovodstvenih standarda vezanih uz porezne učinke. Sukladno tome, "Odgođena porezna imovina" je prikazana pod "Ulaganja i druga imovina" u konsolidiranoj bilanci, a "Odgođene porezne obveze" sada su prikazane od "Dugoročne obveze".

5.4. Analiza sličnosti i razlika financijskog izvještavanja odabranih multinacionalnih kompanija

U ovom poglavlju će biti prikazana analiza sličnosti i razlika prethodno prezentiranih financijskih izvještaja kompanija Adidas, Skechers U.S.A. te ASICS.

Financijski izvještaj kompanije Adidas pripremljen je u skladu s Međunarodnim standardima financijskog izvještavanja. Skechers U.S.A. kao firma čije je sjedište u SAD-u za potrebe financijskog izvještavanja koristi US GAAP-ove, dok ASICS koristi Japanske GAAP-ove.

Odabrane multinacionalne kompanije koriste različite nazive za financijske izvještaje. U poglavlju 4.3. u Tablici br.3 (Prikaz naziva financijskih izvještaja prema MSFI i US GAAP) prikazane su razlike u engleskim nazivima financijskih izvještaja prema promatranim standardima financijskog izvještavanja.

Grupa Adidas u 2019. godini prezentirala je sljedeće financijske izvještaje: statement of financial position, income statement, statement of comprehensive income, statement of changes in equity, statement of cash flows, notes and the Group Management Report. Skechers U.S.A je pripremio set izvještaja koji se sastoji od consolidated balance sheets, consolidated statements of earnings, consolidated statements of comprehensive income, consolidated statements of equity, consolidated statements of cash flows i notes to consolidated financial statements. ASICS-ov godišnji izvještaj se sastoji od consolidated balance sheet, consolidated statement of operations, consolidated statement of comprehensive income, consolidated statement of changes in net assets, consolidated statement of cash flows, notes to consolidated financial statements i independent auditor's report. Iz tablice br. 3 i navedenih izvještaja možemo zaključiti da ASICS i Skechers U.S.A koriste nazive koji su propisani kroz US GAAP, dok Adidas izvještaje naziva prema MSFI-u.

U tablici 7. prikazani setovi financijskih izvještaja koje su promatrana poduzeća prezentirala za 2019. izvještajnu godinu.

Tablica 7. Financijski izvještaji promatranih poduzeća za izvještajnu godinu 2019.

Adidas	Skechers	ASICS
statement of financial position	consolidated balance sheets	consolidated balance sheet
income statement	consolidated statements of earnings	consolidated statement of operations
statement of comprehensive income	consolidated statements of comprehensive income	consolidated statement of comprehensive income
statement of changes in equity	consolidated statements of equity	consolidated statement of changes in net assets
statement of cash flows	consolidated statements of cash flows	consolidated statement of cash flows
notes and the Group Management Report	notes to consolidated financial statements	notes to consolidated financial statements
		independent auditor's report

Međunarodni računovodstveni standardi sugeriraju sastavljanje bilance na temelju rastuće likvidnosti za imovinu i padajuće ročnosti za obveze. US GAAP se pri sastavljanju navedenog izvještaja oslanja na načelo padajuće likvidnosti te rastuće ročnosti. Promatrajući bilance promatranih poduzeća možemo vidjeti da su sve tri bilance sastavljene prema principu padajuće likvidnosti za aktivu i rastuće ročnosti za pasivu.

Također, sve tri kompanije primjenjuju iste metode sastavljanja za račun dobiti i gubitka kao i izvještaj o novčanom toku. Za sastavljanje računa dobiti i gubitka korištena je funkcionalna metoda, a za izvještaj o novčanom toku indirektna metoda.

U izvještaju o novčanom toku u sva tri poduzeća aktivnosti se klasificiraju kao poslovne, financijske i investicijske aktivnosti. Razlika se javlja kod klasifikacije kamata i dividendi. Plaćene kamate se klasificiraju kao financijske aktivnosti kao i isplaćene dividende u slučaju Adidasa. Skechers plaćene kamate klasificira kao financijske aktivnosti. U izvještaju o novčanom toku poduzeća ASICS plaćene kamate, primljene kamate i dividende su prezentirane kao poslovne aktivnosti, a plaćene dividende nepovezanim društvima i dioničarima svrstane su pod financijske aktivnosti.

Adidas je početkom 2019. godine počeo klasificirati najmove prema MSFI-u 16. S obzirom na razlike između prethodno korištenog MSFI-a 17 i MSFI-a 16 te činjenice da Adidas ima značajan broj zajmova i zakupa po cijelom svijetu, promjene su rezultirale negativnim utjecajem na neto prihod društva u iznosu od 54 milijuna eura za 2019.godinu. Prema financijskim izvještajima te bilješkama uz financijske izvještaje Društva za 2019.godinu možemo vidjeti da su se zbog prikazivanja plaćanja najma kao financijskih aktivnosti prema MSFI -u 16, novčani tijekovi iz poslovnih aktivnosti povećali, dok su novčani tijekovi iz financijskih aktivnosti u skladu s tim opali. U konačnici navedeno je dovelo do smanjenja novčanih tijekova iz financijskih aktivnosti u iznosu od 692 milijuna eura i povećanjem novčanih tokova iz poslovnih aktivnosti u iznosu od 684 milijuna eura.

Adidas nekretnine, postrojenja i oprema mjeri po amortiziranoj vrijednosti. To uključuje sve troškove koji se izravno mogu pripisati donošenju imovina u stanje uporabljivosti. Amortizacije se obračunava prema linearnoj metodi amortizacije. Skechers stečenu imovinu i preuzete obveze evidentira po njihovoj fer vrijednosti. Kupljena nematerijalna imovina s ograničenim vijekom trajanja amortizira se preko njenog procijenjeni vijek trajanja. Goodwill i nematerijalna imovina s neograničenim vijekom trajanja ne amortiziraju se, već se provjeravaju najmanje jednom godišnje te se umanjuje vrijednost ili kad događaji ili promjene okolnosti ukazuju na to da se knjigovodstvena vrijednost ne može nadoknaditi. Ako se smatra da je imovina umanjena, umanjena vrijednost koja se priznaje je iznos za koji knjigovodstvena vrijednost imovine premašuje fer vrijednost

imovine. Korisni vijek i povezani troškovi amortizacije se zasnivaju na procjeni razdoblje u kojem će imovina ostvarivati prihode ili će se na drugi način koristiti. ASICS društvo i njegova konsolidirane podružnice evidentirali su nematerijalnu imovinu poput robne marke i baze kupaca na temelju revalorizacija stečene imovine i preuzetih obveza kao rezultat poslovnih kombinacija po fer vrijednosti. Takva nematerijalna imovina se amortizira linearnom metodom u razdobljima od 6 do 24 godine.

Utrošak zaliha Adidasa se utvrđuje metodom prosječnih troškova. Zalihe Skechersa koje su uglavnom gotova roba, iskazuju se po najnižoj cijeni (na temelju metode prvog ulaska, izlaska FIFO) ili na tržištu (neto ostvariva vrijednost). Zalihe kompanije ASICS se uglavnom iskazuju po nabavnoj vrijednosti ili neto prodajnoj vrijednosti nižoj, a trošak se utvrđuje metodom prosječne cijene.

U tablici br. 8. prikazane su stavke istaknute u bilješkama uz financijske izvještaje promatranih poduzeća za 2019. godinu

Tablica 8. Kratki pregled naj bitnih podataka prezentiranih u bilješkama uz financijske izvještaje promatranih poduzeća

<i>Adidas</i>	<i>Skechers</i>	<i>ASICS</i>
Na temelju MSFI-a te zahtjevima Njemačkog trgovačkog zakonika (Handelsgesetzbuch - HGB).	Na temelju US GAAP-a, Kodifikacije računovodstvenih standarda	Na temelju Općeprihvaćenih načela u Japanu (JGAAP) i Japanskog zakona o financijskim instrumentima i razmjeni
<p>Prekvalifikacije koje su proizašle prelaskom s primjene MSFI-ja 17 na MSFI-16 vidljive su u početnom stanju</p> <p>Prema MSFI-u 16, troškovi najma iskazuju se linearnim troškovima amortizacije imovine stečene pravom korištenja i troškovima kamata zbog sastavljanja obveza po zakupu u skladu s metodom efektivne kamate</p>	<p>Promjena načina obračunavanja najma tijekom 2019. godine zbog usvajanja Kodifikacije računovodstvenih standarda - Najmovi („ASC 842 ”). Pri tome je korištena retrospektivna prijelazna metoda.</p> <p>Troškovi najma za fiksna plaćanja zakupa priznaju se linearnom metodom tijekom trajanja najma.</p>	Financijski najmovi prema kojima se vlasništvo nad iznajmljenom imovinom ne prenosi na najmoprimce amortiziraju se linearnom metodom bez rezidualne vrijednosti.
Kapitalni izdaci definiraju se kao ukupni novčani izdaci za kupnju materijalnog i nematerijalnog imovine	Gotovina se koristi za kupnju zaliha, poboljšanje prodaje, opće i administrativne troškove te kapitalne izdatke	Kapitalni izdaci se većinom financiraju iz bankovnih zajmova i emisijom obveznica.
<p>Financijska imovina mjeri se po amortiziranom trošku.</p> <p>Kupnja i prodaja financijske imovine mjeri se po fer vrijednosti</p> <p>Gubici od umanjenja vrijednosti financijske imovine mjereni po amortiziranom trošku ili po fer vrijednosti kroz ostalu sveobuhvatnu dobit</p>	Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti.	Financijska imovina mjeri se po fer vrijednosti.
Ulaganja u fondove na tržištu novca mjeri se po fer vrijednosti kroz RDG.	Ulaganja u fondove mjere se po fer vrijednosti.	Ulaganja u fondove mjere se po fer vrijednosti.
Novac i novčani ekvivalenti mjereni po amortiziranom trošku	Novac i novčani ekvivalenti mjereni po fer vrijednosti.	Budući da se gotovina i depoziti, te potraživanja podmiruju u kratkom vremenskom razdoblju, njihova knjigovodstvena vrijednost približna je fer

	vrijednost.
Razvijen vlastiti Financijski priručnik	Skechers objavljuje i određene financijske pokazatelje i mjere koje nisu propisane GAAP-om kao mjere zaduženja, financijskog stanja, rezultata poslovanja i likvidnosti.

Izvor: Vlastita izrada na temelju Financijskih izvještaja te Bilješki uz financijske izvještaje za 2019. godinu za Adidas, Skechers i ASICS

6. Zaključak

Međunarodne kompanije suočene s procesom globalizacije i željom za stalnim rastom i razvojem susreću se sa brojnim izvorima međunarodnih razlika u računovodstvu te zahtjevima različitih interesnih skupina koji nisu usklađeni. Globalizacija povećava potrebu za što većom usklađenošću i transparentnošću financijskih izvještaja.

U drugoj polovici 20. stoljeća započinje standardizacija računovodstvenih načela paralelnim razvojem Međunarodnih računovodstvenih standarda i Američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela. Međunarodni standardi financijskog izvještavanja (International Financial Reporting Standards – IFRS) predstavljaju set pravila i načela koja se primjenjuju kako bi se osigurala transparentnost, konzistentnost i usporedivost financijskih izvještaja diljem svijeta te se koriste u većini zemalja diljem svijeta. Američka općeprihvaćena računovodstvena načela (Generally Accepted Accounting Principles – US GAAP) su računovodstvena pravila i standardi za financijsko izvještavanje usvojeni od strane Američke komisije za vrijednosne papire i burze (U.S. Securities and Exchange Commission – SEC) koji se uobičajeno primjenjuju pretežito u SAD pri pripremi i interpretaciji financijskih izvještaja s ciljem osiguranja transparentnosti i dosljednosti financijskog izvještavanja.

Kako bi se postigla zadovoljavajuća razina komparabilnosti financijskih izvještaja čelne institucije zadužene za regulaciju financijskih izvještaja ulažu velike napore u harmonizaciju i standardizaciju računovodstvenih pravila. Takve informacije su FASB, IASB i SEC. Proces harmonizacije se temelji na instrumentima kao što su standardi, direktive EU, smjernice i odluke relevantnih institucija te uredba europskog parlamenta i vijeća. Unatoč uložnim naporima još uvijek postoje značajne razlike između standarda.

POPIS LITERATURE

1. *Adidas- osnovni podaci o poduzeću*, <https://www.adidas-group.com/en/>, pristupljeno: 20.srpnja 2021.)
2. Andrijanić, I. i Pavlović, D. (2012.), *Menadžment međunarodne trgovine*, Zagreb, Visoka poslovna škola Libertas
3. Anić- Antić, P.(2007.), *Različitosti financijskog izvještavanja prema MSFI i nacionalnim standardima značajnih svjetskih financijskih tržišta usporedni prikaz*, Ekonomski pregled, Zagreb
4. Anić-Antić, P., Konsuo D. (2015.), *Važnost konvergencije US GAAP-a i MSFI-a za kotirajuće kompanije*, Ekonomski pregled, Vol. 66 No. 4, <https://hrcak.srce.hr/147864>, pristupljeno : 20. srpnja 2021.
5. *Accounting.com* dostupno na: <https://www.accounting.com/resources/gaap/> (pristupljeno 20.srpnja 2021.)
6. *ASCIS-osnovni podaci o poduzeću*, <https://corp.asics.com/en/>, pristupljeno: 20.kolovoza 2021.
7. Bakran, D.,Gulin, D.,Milčić, I. (2016.), *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
8. Bartulović, M., (2013.), *Regulatorni okviri financijskog izvještavanja. Nastavni materijal iz kolegija Financijska analiza*. Sveučilište u Splitu. Split. 19. str.
9. Cashel-Cordo, P. (2007) *Multinational Corporations & Foreign Direct Investment*, dostupno na: <http://www.usi.edu/business/cashel/241/text%20files/mnc.pdf> (Pristupljeno: 20.07.2021.)
10. Nobes C., Parker R., (2008.), *Comparative International Accounting*, FT Prentice Hall, Harlow
11. Condon F., Murray, S., Kelly, L. (2006.). *Comparison between U.S. GAAP and International Financial Reporting Standards*. Chicago, Illinois: Grant Thornton LLP.
12. Dabić, M., (2007.) *Uloga multinacionalnih kompanija u promicanju tehnološkog razvoja zemalja u tranziciji*, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Zagreb
13. Deloitte, (2019.), *IFRS in your pocket*, <https://www.iasplus.com/en/publications/global/ifrs-in-your-pocket/2019>, pristupljeno: 20. srpnja 2021.

14. Dečman, N., Mamić Sačer, I., Sever Mališ, S., Sever, I., Tušek, B., Žager, K. & Žager, L. (2013) *Harmonizacija i standardizacija financijskog izvještavanja malih i srednjih poduzeća*. Zagreb, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika
15. Deardorff, A. & Stern, R. (2001.), *What you should know about Globalization and The World Trade Organizaton*. Review of international Economics
16. Dotzlaw R., Kalavacherla P., Munter, P., Santoro, J. (2017.). *IFRS compared to US GAAP*. UK: KPMG LLP.
17. Ernst & Young LLP (2021.), *US GAAP versus IFRS*, Ernst & Young, https://www.ey.com/en_us/assurance/accountinglink/us-gaap-versus-ifrs--the-basics---december-2019, pristupljeno: 20.srpnja 2021.
18. *FASB - Memorandum of understanding*, dostupno na: <https://www.fasb.org/resources/ccurl/443/883/memorandum.pdf> (pristupljeno 10.08.2021)
- 18.
19. *FASB - About the Codification*, FASB, 2014., dostupno na: <https://asc.fasb.org/imageRoot/71/58741171.pdf#page=5&zoom=100,0,0> (pristupljeno 01. rujna 2021.
20. Choi F.D.S., Meek G. K., (2008.), *International accounting*, Pearsons Prentice Hall, Upper Saddle River
21. *Financijski izvještaji poduzeća- Skechers*, <https://investors.skechers.com/financial-data/annual-reports>, pristupljeno: 20.kolovoz 2021.)
22. *Financijski izvještaji poduzeća- ASICS*, https://corp.asics.com/en/investor_relations/library/annual-reports, pristupljeno: 20.kolovoz 2021.)
23. *Financijski izvještaji poduzeća, Adidas*, <https://www.adidas-group.com/en/investors/financial-reports/>, pristupljeno: 20.kolvoza 2021.)
24. Grgić, M., Bilas, V. (2008) *Međunarodna ekonomija*. Zagreb, Lares plus.
25. Hill, C. (1999) *Competing in the Global Marketplace*. 3rd ed. Boston: Irwin McGraw Hill
26. *IAS Plus*, <http://www.iasplus.com/en/standards>, pristupljeno: 20.srpnja 2021.
27. *IAS Plus, Evolving Japanese GAAP* dostupno na: <https://www.iasplus.com/en/binary/resource/0404japanequivalence.pdf> (pristupljeno 10.08.2021)

28. *IFRS - who we are*, www.ifrs.com, pristupljeno: 20.kolovoza 2021.
29. Jovančević, R. (2005): *Ekonomski učinci globalizacije i Europska unija*, Mekron promet, Zagreb
30. Jomal, S. i Vulin, S. (2004.), *Development of Harmonization in the 21st Century – Is Financial Harmonization Possible and can it be Measured?*, Master Thesis, Goteburg University
31. Krajačić, D. (2006.); *Temeljne značajke MSFI-a*; Računovodstvo, revizija i financije, Zagreb
32. Lazibat, T. i Kolaković, M. (2004) *Međunarodno poslovanje u uvjetima globalizacije*, Zagreb: Sinergija Nakladništvo.
33. Lovrinović, I. (2015.) *Globalne financije*, Zagreb: Accent.
34. Mamić Sačer, I., i Sever, I. (2010). '*Utjecaj nacionalnih računovodstvenih regulativa na financijsko izvještavanje*', *Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu*, Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/70782> (Datum pristupa: 22.08.2021.)
35. Mamić Sačer, I., Sever, I. (2013.), *Primjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja – studije slučaja*, Hrvatska zajednica računovođa i financijskih djelatnika, Zagreb
36. McAnally, L., McGuire, S. and Weaver, C., (2010) *Assessing the financial reporting consequences of conversion to IFRS: The case of equity based compensation*, Accounting horizons (forthcoming)
37. Narodne novine: *Međunarodni standardi financijskog izvještavanja*, Zagreb, 2006., br. 140/06
38. Narodne novine: *Odluka o izmjenama i dopunama Odluke o objavljivanju Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja*, Zagreb, 2010, br. 8/2010.
39. Pervan, I., u Tipurić, D. et al. (2008.), *Korporativno upravljanje*, Sinergija, Zagreb
40. PwC, (2019.), *The IFRS and US GAAP: similarities and differences*, PwC, <https://www.pwc.com/us/en/cfodirect/assets/pdf/accounting-guides/pwc-ifs-us-gaap-similarities-and-differences.pdf>, pristupljeno 25. srpnja 2021.
41. RRiF br. 12/13 Dr. sc. Tamara CIRKVENI, viši predavač i ovl. rač. *Što donosi nova računovodstvena Direktiva EU 2013/34/EU*

42. Seleši, M. (1997.), *Transnacionalne kompanije kao nositelji globalizacije*, Geografski horizont
43. Sever, I. (2010.) *Utjecaj međunarodnih standarda financijskog izvještavanja na nacionalne računovodstvene standarde*, Specijalistički poslijediplomski rad, Zagreb: Ekonomski fakultet
44. Sever, I. (2012). *'Utjecaj pojedinih čimbenika globalizacije na financijsko izvještavanje različitih geografskih područja'*, Zbornik Ekonomskog fakulteta u Zagrebu, Preuzeto s: <https://hrcak.srce.hr/83777> (Datum pristupa: 15.08.2021.)
45. Sever, I. (2012) *Sličnosti i razlike Američkih općeprihvaćenih računovodstvenih načela i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja.*, 3rd International Conference "Vallis Aurea" Focus on: Regional Development. Dostupno na: <http://vallisaurea.org/wp-content/uploads/2020/02/SEVER-Ivana-939-947.pdf> (pristupljeno 15.07.2021)
46. *Skechers- osnovni podaci o poduzeću*, <https://about.skechers.com/>, pristupljeno: 20.kolovoza 2021.
47. UK Essays, (2015.), *Challenges Faced By The Multinational Companies Business Essay*, dostupno na: https://www.ukessays.com/essays/commerce/challenges-faced-by-multinational-companies-commerce-essay.php?utm_expid=309629-42.KXZ6CCs5RRCgVDyVYVWeng.0&utm_referrer=https%3A%2F%2Fwww.google.hr%2F (Pristupljeno: 15.08.2021)
48. Vidučić, Lj., (2008.), *Financijski menadžment*, (6), RriF – plus d.o.o., Zagreb,
49. Vuković, M. (2017). *Obilježja i specifičnosti poslovanja multinacionalnih kompanija*, *Diplomski rad, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli*, citirano: 15.08.2021., <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:137:717602>
50. Žager, K., Žager, L.(2008.), *Analiza financijskih izvještaja*, Masmedia, Zagreb
51. Zubčić, I. (2020). *'Analiza aktualnih promjena Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja'*, Diplomski rad, Sveučilište u Zagrebu, Ekonomski fakultet, citirano: 15.08.2021., <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:148:019082>

POPIS TABLICA

Tablica 1: Pregled Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda financijskog izvještavanja	15
Tablica 2: Pregled Tumačenja Odbora za tumačenje međunarodnog financijskog izvještavanja (IFRIC) i bivšeg Stalnog odbora za tumačenje (SIC)	17
Tablica 3: Prikaz naziva financijskih izvještaja prema MSFI i US GAAP	27
Tablica 4: Obveza sastavljanja financijskih izvještaja prema MSFI-u i US GAAP-u	29
Tablica 5 Pregled najvažniji razlika između MSFI-a i US GAAP-a:.....	33
Tablica 6. Glavne razlike između JGAAP-a i MRS-a	49
Tablica 7. Financijski izvještaji promatranih poduzeća za izvještajnu godinu 2019.	52
Tablica 8. Kratki pregled naj bitnih podataka prezentiranih u bilješkama uz financijske izvještaje promatranih poduzeća	55

POPIS SLIKA

Slika 1. Grafički prikaz klasifikacije multinacionalnih kompanija..... 5

DUBRAVKA ŠUNTIĆ

SENIOR ACCOUNTANT

PROFIL

Pouzdana, odana, marljiva i predana radu i timu koja voli učiti nove stvari. Iskustvom u dinamičnom okruženju i radom s domaćim i međunarodnim tvrtkama stekla sam tehničke vještine i poboljšala komunikacijske vještine.

KONTAKT

✉ suntic.dubravka@gmail.com

CERTIFIKATI

CERTIFIKAT O VLADANJU ENGLSKIM JEZIKOM - B2 RAZINA VELJAČA 2017.

Ekonomski fakultet u Zagrebu

CERTIFIKAT O SUDJELOVANJU NA FINANCIAL WEEK-U SVIBANJ 2017.
Udruga eSTUDENT

OBRAZOVANJE

EKONOMSKI FAKULTET ZAGREB 2015.- danas
Integrirani preddiplomski studij Poslovne ekonomije- smjer Računovodstvo i revizija

SREDNJA ŠKOLA GLINA 2011.- 2015.
smjer ekonomist

RADNO ISKUSTVO

MAZARS CINNOTI ACCOUNTING D.O.O.

senior accountant u odjelu računovodstva
ožujak 2021.- danas

- knjižene dokumentacije, temeljnica
- Odobrenje i usklada međukompanijskih konta
- Izrada i predaja obrazaca na ePoreznu
- Priprema za izvještavanje
- Priprema podloga za revizore i porezne inspektore
- Asistiranje pri izradi financijskih izvještaja
- Korespondencija sa klijentom za operativna pitanja
- Obučavanje i educiranje Asistent Junior
- Provođenje i organizacija internih edukacija za Asistent Juniore
- Odgovornost za obavljeni posao i briga o poštivanju rokova

junior assistant u odjelu računovodstva
veljača 2018.- ožujak 2021.

- knjiženje poslovne dokumentacije
- Izrada i predaja obrazaca PDV-a
- asistiranje u operativnim zadacima
- administrativni računovodstveni poslovi

KONZUM

studentski posao- blagajnica *prosinac 2018.*

MANPOWER

studentski posao-inventura *studeni 2018.*

HRVATSKI DRVNI KLASTER

organizacija konferencije *veljača 2017.*

PRAKSE

CROATIA EXPRESS AGENCIJA

praksa *lipanj 2018.*

VJEŽBENIČKA TVRTKA PAPIRUS D.O.O.

školske godine 2013. /2014. i 2014. /2015.
voditeljica odjela računovodstvo i financije i direktorica

VOLONTIRANJE

UDRUGA TOURISM LAB

članica tima Financije i sponzorstva
veljača 2018.- listopad 2018.

UDRUGA eSTUDENT

članica tima Računovodstvo i financije
listopad 2018.- srpanj 2019.
Glavna tajnica i koordinatorica skupine Financije
srpanj 2019.-danas

POSLOVNE I OSOBNE VJEŠTINE

Komunikacijske i prezentacijske vještine stečene kroz obrazovanje te rad u studentskoj udruzi na različitim pozicijama

Organizacijske vještine razvijene u timskom i individualnom radu izražena energija, entuzijazam i upornost u svim aspektima života odlično korištenje Google Drive, Slack, Trello i MS Officea iskustvo korištenja 4D Wand-a,MS Navision-a, Luceed-a